

Suzuki-nokkahuiluopetuksen esittely ja vertaileva tutkimus Pohjois-Kymen musiikkiopiston Suzuki-oppilaiden opinnoista vuosina 1993-2008

YAMK (musiikki)
Musiikkipedagogi
Opinnäytetyö
28.5.2010

Eija Puukko

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Musiikki (YAMK)		Suuntautumisvaihtoehto Musiikkipedagogi	
Tekijä Eija Puukko			
Työn nimi Suzuki nokkahuilunsoitonopetuksen esittely ja vertaileva tutkimus Pohjois-Kymen musiikkiopiston Suzuki-oppilaiden opinnoista vuosina 1993-2008			
Työn ohjaaja/ohjaajat Leena Unkari-Virtanen			
Työn laji Opinnäytetyö		Aika toukokuu 2010	Numeroidut sivut + liitteiden sivut 64+ 7
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Tässä opinnäytetyössä esitellään Suzuki- metodin mukaista nokkahuilunsoiton alkeisopetusta. Suzuki-menetelmä on kansainvälinen ja sitä on käytetty Suomessa useiden soittimien ja laulun opetukseen yli 30 vuotta. Nokkahuilunsoiton osalta opetustapa on uusi Pohjoismaissa.</p> <p>Opinnäyte on käytännön työtä palveleva: ensin esitellään Suzuki-opetusmenetelmää yleisesti ja luvussa kolme nokkahuiluoppikirjan ensimmäinen osa yksityiskohtaisesti. Työ on rajattu alkeisopetukseen, koska menetelmällä opiskelevat nokkahuilistit ovat keväällä 2010 vielä vasta-alkajia, eikä jatko-osien käytöstä ole toistaiseksi kokemuksia. Luvun lopussa kerrotaan Suzuki-nokkahuiluoppilaiden ensimmäisestä lukuvuodesta.</p> <p>Neljännessä luvussa on vertailtu Pohjois-Kymen musiikkiopiston Suzuki-oppilaiden opintoja samassa musiikkiopistossa muilla opetusmenetelmillä opiskelevien oppilaiden opintoihin vuosien 1993–2008 välillä. Aineistoon on koottu 62:n Suzuki-menetelmällä opiskelleen huilu-, viulu- ja alttoviuluoppilaan sekä 62:n nuorimman, perinteisellä opetustavalla opiskelleen huilu-, viulu- ja piano-oppilaan opintotiedot. Aineistoon on kerätty tiedot opiskeluajoista, tasosuorituksista, niiden arvosanoista sekä prima vista- arvosanoista toiselta ja kolmannelta perustasolta. Aineisto käsiteltiin numeerisesti tietokoneen tilasto-ohjelmalla (SPSS). Tutkimustehtäviksi asetettiin ensisijaisesti kysymykset, jatkuvatko Suzuki-oppilaiden opinnot Pohjois-Kymen musiikkiopistossa pidempään kuin muilla opetusmenetelmillä opiskelevien ja onko Suzuki-oppilaiden opintomenestys sama kuin muilla opetusmenetelmillä opiskelevien.</p> <p>Tuloksista voidaan todeta, että Suzuki-oppilaiden opiskeluajat ovat keskimäärin yhtä pitkiä kuin muillakin opetustavoilla opiskelevien oppilaiden ja heidän opintomenestyksensä on keskimäärin sama kuin muiden oppilaiden.</p> <p>Johtopäätöksissä on esitetty ajatuksia musiikkipistojen sisäänpääsytestien sisällöstä ja pohdittu, onko mahdollista vanhempia valmentamalla innostaa heidät tukemaan lapsiensa musiikinopiskelua ja tehdä siitä antoisaa sekä opettajalle että perheille.</p>			
Teos/Esitys/Produktio Suzuki-nokkahuilunsoiton opetuksen esittely 14.5.2010 Metropolia			
Säilytyspaikka Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjasto/Ruoholahti			
Avainsanat Suzuki-opetusmenetelmä, nokkahuiluopetus, vanhempien valmennus, opiskeluai- ja opintomenestys musiikkiopiston perustasolla, Pohjois-Kymen musiikkiopisto			

Master's Degree Programme in Music		Specialisation Music Education
Author Eija Puukko		
Title Recorder teaching by the Suzuki method and a comparative study of Suzuki pupils' achievements at the North Kymi Music Institute 1993-2008		
Tutor(s) Leena Unkari- Virtanen		
Type of Work Master's thesis	Date May 2010	Number of pages + appendices 64 + 7
<p>ABSTRACT</p> <p>This thesis describes basic tuition in the recorder according to the Suzuki method. The method is international and has been used to teach several instruments and voice in Finland for over 30 years. Teaching the recorder by this method is, however, new in the Nordic countries.</p> <p>Designed to serve practical teaching, the thesis begins by describing the Suzuki method in general. Chapter 3 then examines Book I of the recorder tutor in detail. The study is confined to elementary tuition because the recorder pupils taught by this method were still only beginners in spring 2010 and no experience had yet been gained of the more advanced books. The chapter ends with a report of the Suzuki recorder pupils' first year of study.</p> <p>Chapter 4 compares the achievements of Suzuki pupils at the North Kymi Music Institute with those of pupils taught by other methods in 1993-2008. The data consists of 62 pupils learning the flute, violin or viola by the Suzuki method and the 62 youngest flute, violin and piano pupils taught by the traditional method. Data was collected on length of study, grade exams, marks awarded in these and for sight-reading at the second and third basic levels. The data was analysed numerically using SPSS software. The study aimed primarily to establish whether the Institute's Suzuki pupils continued studying for longer than the other pupils and whether their achievements were equal to those of the pupils taught by other methods.</p> <p>The results indicate that Suzuki pupils on average continued their studies for as long as other pupils, and that their achievements were on average similar. The Conclusions section presents some thoughts on the Music Institutes' entrance tests and debates whether parents could be trained to encourage their children's musical study and make it rewarding for teacher and family alike.</p>		
Work / Performance / Project Demonstration of Suzuki recorder teaching at Metropolia, May 14, 2010		
Place of Storage Library of Metropolia University of Applied Sciences / Ruoholahti		
Keywords Suzuki teaching method, recorder tuition, length of study, achievement at basic Music Institute level, North Kymi Music Institute		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO		2
2 SUZUKI-OPETUKSEN ESITTELY		4
2.1	Suzuki-opetus Suomessa ja sen historiaa	4
2.2	Suzuki-opetuksen arvoja	8
2.3	Suzuki-soitonopetus käytännössä	9
2.3.1	Ympäristö	9
2.3.2	Vanhemmat	10
2.3.3	Opettaja	11
2.3.4	Suomen Suzuki-yhdistys ja Suzuki-opettajakoulutus	12
2.3.5	Suzuki-opettajatutkinnot	13
2.3.6	Opetustekniikka	13
2.3.7	Soittotunti ja ryhmätunti	15
2.3.8	Nuotinluku	17
2.4	Suzuki-soitonopetuksen etuja	17
3 SUZUKI-NOKKAHUILUOPETUS		20
3.1	Suzuki-nokkahuiluopetuksen taustaa	20
3.2	Suzuki-nokkahuiluopetus käytännössä	21
3.2.1	Valmistautuminen soitto-opintoihin	21
3.2.2	Pre Twinkle -harjoitukset	24
3.3	Ohjelmiston käyttö	29
3.3.1	Ensimmäisen sopraanonokkahuilukirjan ohjelmiston käyttö ja uusien sävelien oppiminen	29
3.3.2	Kertaus	32
3.3.3	Nuotinluku ja siirtyminen alttonokkahuiluun	33
3.4	Ero muuhun nokkahuiluopetukseen	34

3.5	Suzuki-nokkahuiluoppilaiden ensimmäinen lukuvuosi Pohjois-Kymen musiikkiopistossa	37
3.5.1	Vanhempien ohjaus	37
3.5.2	Aloitukset oppilaiden kanssa ja eteneminen	38
3.5.3	Merkittäviä hetkiä opetuksessa	40
3.5.4	Tulevaisuuden suunnitelmia nokkahuiluryhmälle	41
4 TUTKIMUSPROSESSI: VERTAILEVA TUTKIMUS PKMO:N HUILU-, VIULU- JA ALTTОВIULUOPPILAIEN OPINNOISTA VUOSILTA 1993-2008		43
4.1	Tutkimusasetelma	43
4.2	Tutkimuksen kohdennus, aineisto ja sen luotettavuus	45
4.3	Aineiston analyysimenetelmät	47
4.4	Tulokset	48
4.5	Johtopäätöksiä ja pohdintoja tilastoista	54
4.5.1	Ajatuksia musiikkiopiston sisäänpääsytesteistä	56
4.5.2	Vanhempien merkitys soitonopiskelussa	59
5 POHDINTA		61
Lähteet		63
Liitteet		65
Liite 1 Suzuki-nokkahuilukoulun ensimmäisen osan ohjelmistoluettelo		65
Liite 2 Suzuki-nokkahuilukoulun ensimmäisen osan kappaleiden 1-10 sanat		66
Liite 3 Suzuki-soitonopetuksen esittelydiat power point –esityksestä		67
Liite 4 Suzuki-talo		70
Liite 5 Esite opetukseen hakeville perheille (PKMO)		71

1 JOHDANTO

Aloitan tämän opinnäytetyöni *Suzuki-nokkahuiluopetuksen esittely ja vertaileva tutkimus Pohjois-Kymen musiikkiopiston Suzuki-oppilaiden opinnoista vuosina 1993–2008* selvittämällä, kuinka Suzuki-opetus on alkanut Suomessa ja kerron Suomen Suzuki-yhdistyksen perustamisesta. Tällä historiakatsauksella haluan osoittaa, että Suzuki-opetusmenetelmää on käytetty Suomessa jo yli 30 vuotta ja se on vakiintunut maahamme. Luvut, joissa esitellään Shinichi Suzukin arvomaailmaa ja sitä, miten Suzuki-opetus toimii käytännössä, on tarkoitettu erityisesti niille lukijoille, jotka eivät ole perehtyneet opetusmenetelmään aikaisemmin. Kerron myös, kuinka Suzuki-opettajaksi on mahdollisuus opiskella.

Kirjoitukseni ensisijainen tarkoitus on esitellä Suzuki- metodin mukaista nokkahuilunsoiton alkeisopetusta. Oli mielenkiintoista saada Suzuki-nokkahuiluoppikirjojen tekijältä, yhdysvaltalaiselta Katherine Whitelta sähköpostia ja lukea, kuinka hän 1970-luvun alussa perehtyi Suzuki-opetukseen ensin kotimaassaan ja sitten Japanissa. Eurooppaan Suzuki-nokkahuiluopetus tuli vasta 2000-luvulla, ensimmäisenä Iso-Britanniaan ja Hollantiin. Suomessa opetustapa on ollut käytössä syksystä 2009 alkaen työpaikassani Kouvolassa Pohjois-Kymen musiikkiopistossa (PKMO).

Luvussa kolme selvitän, kuinka nokkahuilunsoitonopetus aloitetaan Suzuki-menetelmällä. Koska asia on uusi nokkahuilunsoitonopettajien keskuudessa ja aloitus eroaa muista opetustavoista, esittelen kappaleet yksityiskohtaisesti. Kerron harjoituksista, jotka valmistavat oppilasta soittamaan instrumenttiansa ja selvitän ensimmäisen Suzuki-nokkahuiluoppikirjan kappaleiden didaktiset sisällöt.

Kirjoitukseni toinen tarkoitus oli vertailla työpaikkani (PKMO) Suzuki-oppilaiden ja muulla opetustavalla opiskelleiden eli perinteisten huilu-, viulu- ja altto-viuluoppilaiden opintomenestystä ja opintoaikoja. Olen kerännyt tietoja 124 oppilaasta ja koonnut ne taulukkomuotoon. Vertailun tulos oli kokemuksieni mukainen: Suzuki-oppilaiden ja perinteisten oppilaiden opintomenestyksillä ei ollut merkittäviä eroja. Opintovuosien määrä oli keskimäärin kummallakin opintotavalla opiskelleilla sama.

Kaikissa luvuissa käsittelen vanhempien osuutta lapsiensa soittoharrastuksen tukijoina. Suzuki-opetuksen lähtökohtana on opettaja-oppilas vanhempi – yhteistyö. Kerron ensin yleisesti vanhemman roolista ja asenteesta ja seuraavassa luvussa nokkahuiluoppilaitteni vanhempien valmennuksesta syksyllä 2009. Viimeisessä luvussa kerron muutamien tutkijoiden ajatuksia siitä, miten vanhempien kiinnostus lapsen musiikkiopintoihin vaikuttaa lapsen menestymiseen ja antoisaan musiikinopiskeluun. Lopussa ehdotan, että sisäänpääsytestien yhteydessä voitaisiin selvittää etukäteen pyrkijöiden perheiden käsityksiä musiikkiopinnoista ja samalla valmennettaisiin heitä tukemaan lasta opiskelussa.

Liitteessä 1 on ensimmäisen Suzuki- nokkahuiluoppikirjan ohjelmistoluettelo ja liitteessä 2 on suomenkieliset sanat kappaleisiin 1-8 ja 10. Liitteessä 3 on Suzuki-opetuksen esittelyn diaesitys kopioituna paperille. Suzuki-talo (liite 4) selvittää Suzuki-opetusta yleisesti ja liite 5 on tarkoitettu perheille, jotka hakeutuvat Suzuki-metodin mukaiseen opetukseen Pohjois-Kymen musiikkiopistoon.

Opinnäytettäni ovat ohjanneet myös nokkahuilunsoitonopettaja Pekka Silén, Suzuki-menetelmään erikoistunut sellonsoitonopettaja Anja Maja ja Metropolian aikuiskoulutusvastaava Kristiina Peltonen.

2 SUZUKI - OPETUKSEN ESIITTELY

2.1 Suzuki-soiton - ja laulunopetus Suomessa ja sen historiaa

Suzuki-soitonopetus ei ole enää uusi asia Suomessa. Ensimmäisen dokumentin Suzuki-soittajista kirjoitti Hufvudstadsbladetiin silloinen Suomen Japanin suurlähettiläs Ragnar Smedslund vuonna 1955. Vuonna 1972 toimittaja Elina Karjalainen kertoi Suomen Kuvalehdessä vierailustaan Tokion Suzuki-koulussa. (Winberg 1980, 57).

Käytännössä Suzuki-opetus alkoi 1970-luvulla. Jouko Halviala, turkulainen viulupedagogi, aloitti Suzuki-opetuksen vuonna 1973. Sibelius- Akatemiassa asiasta olivat kiinnostuneet pianopedagogiikan opettajat Ritva-Tuuli Ahonen ja Meri Louhos sekä viulupedagogi Sirpa Lannes-Tukiainen (Winberg 1980, 57).

Keravan Suzuki-soittajien kannatusyhdistyksen perustaminen vuonna 1976 oli myös alkusysäys Keravan musiikkikoululle, jossa viulisti Marja Olamaa, Hannele Lehto, sellisti Anja Maja ja huilisti Marja-Leena Mäkilä aloittivat Suzuki-opetuksen 1970-luvun lopussa. Suzuki-pianonsoitonopettajana toimi rehtori Liisa Winberg, joka järjesti Keravalla kesällä 1979 ensimmäisen Suzuki-opettajien koulutuskurssin. Luennoitsijoina ja demonstraatioiden pitäjinä toimivat japanilaiset Suzuki-opettajat pianisti Yoko Hirose ja viulisti Hachiro Hirose oppilaittensa kanssa (Winberg 1980, 57).

Varsinainen järjestelmällinen *Suzuki-viuluopettajien koulutus* Suomessa alkoi Sibelius-Akatemian kurssilla vuonna 1984, jolloin Euroopan Suzuki-yhdistyksen valtuuttamista kouluttajista kutsuttiin työhön tanskalainen viuluopettaja Tove Detreköy. Hänen lämminhenkiseen ja vaativaan opetukseensa pääsi kymmenen soitonopettajaa eri puolilta Suomea. Tarkkailijoita oli ensimmäisellä kurssilla salin täydeltä. Viuluopettajien tasotutkintoja suoritettiin ensimmäisen kerran Suomessa syksyllä 1986 (opettajien koulutuksesta lähemmin s.12).

Toven Detreköyn johdolla kursseja järjestettiin vuosittain aina vuoteen 1991 asti, jolloin viulisti Marja Olamaa ja Hannele Lehto valmistuivat Suzuki- opettajiksi suoritettuaan kaikki viisi opettajatutkintotasoa. Hieman aikaisemmin valmistunut Jyrki Pietilä oli saanut Suzuki-viuluopettaja-tutkintonsa päätökseen Japanissa Matsumoton Suzuki-instituutissa

(Suzukilainen 1994, 11). Marja Olamaa ja Hannele Lehto ovat toimineet Suzuki-viuluopettajien kouluttajina vuodesta 1991 ja opettavat Käpylän musiikkiopistossa, Helsingissä.

Suomen Suzuki-yhdistys ry oli perustettu 1984 kehittämään ja edistämään Suzuki-musiikkikasvatusmenetelmän käyttöä Suomessa. Tavoitteena oli luoda edellytykset ja parantaa Suzuki-opettajien koulutusta sekä yhdistää menetelmää käyttävät opettajat, oppilaat ja lasten vanhemmat. Yhteistyökumppanina oli usein Sibelius-Akatemia. Alussa kouluttajat Tove Detreköy ja pianisti Ruth Miura saapuivat maahamme kahdesti vuodessa viikon ajaksi (Suzukilainen 1994, 4). Nykyään koulutusviikonloppuja on Suomessa noin viisi tai kuusi vuodessa, vaikkakin tapaamisten määrä vaihtelee soitinkohtaisesti. Koulutus on kansainvälinen ja antaa opettajalle mahdollisuuden toimia Suzuki-soitonopettajana myös muualla maailmassa. Koulutus on pitkäkestoinen, kurssimuotoinen ja sisältää runsaasti käytännön harjoituksia.

Suomen Suzuki-yhdistyksen ensimmäiseksi merkittäväksi tehtäväksi tuli järjestää kansainvälinen Suzuki-kurssi European Suzuki Workshop Suomeen keväällä 1986. Tuusulan kunnallisopistossa pidetylle kurssille osallistui 450 oppilasta yhdestätoista eri maasta (Savon Sanomat 5.4.1986). Opettajia oli noin 30, kaikki ulkomaalaisia (Keravan Seutu 2.4.1986). Myös tohtori Suzuki vieraili tapahtumassa luennoiden ja demonstroiden viuluopetusta (Suzukilainen 1994, 4). Olin kuuntelemassa silloin ranskalaisen Judy Bossuatin viuluryhmätuntia, jossa oli noin 25 alle 10 -vuotiasta lasta. Opettaja ei puhunut lainkaan: hän elehti ja soitti esimerkkejä, joita viuluryhmä seurasi ja kaikilla näytti olevan hauskaa. Tämän mahdollisti yhteinen kansainvälinen ohjelmisto, vieras kielikään ei ollut ongelma.

Suzuki-huilukoulutusta Suomessa järjestettiin ensimmäisen kerran kesällä 1988 Keravan musiikkiopistossa. Opettajana oli yhdysvaltalainen Rebecca Paluzzi, johon Marja-Leena Mäkilä oli tutustunut edellisenä kesänä Berliinissä kansainvälisellä Suzuki-kurssilla. Vuosien 1988–1991 aikana järjestettiin neljä viikon mittaista kurssia, joissa Paluzzi oli opettajana. Osallistuin näille kursseille ja muistan Rebecca Paluzzin erittäin selkeänä opettajana ja hyvänä mallina tuleville Suzuki-huiluopettajille. Hänen kursseillaan oli pääasiassa lapsia, mutta hän kertoi aina myös paikalla

kuulijoina olleille opettajille, mihin opetettaviin asioihin kannatti kunkin oppilaan kohdalla kiinnittää huomio. Marja-Leena Mäkilä järjesti kansainvälisen Suzuki-huilukurssin kesällä 1997 Helsinkiin, jonne saatiin vieraileviksi opettajiksi Rebecca Paluzzin lisäksi muun muassa huilukirjojen tekijä Toshio Takahashi Japanista.

Tammikuussa 1991 Euroopan Suzuki-yhdistyksen huilukouluttaja Sarah Murray aloitti säännöllisen Suzuki-huiluopettajakoulutuksen Suomessa. Marja-Leena Mäkilästä tuli huilukouluttaja-assistentti vuonna 1994 ja hän on toiminut varsinaisena Euroopan Suzuki-yhdistyksen kouluttajana vuodesta 1995. Hänen toimipaikkansa on Käpylän musiikkiopistossa, Helsingissä. Itse suoritin viidennen opettajatutkinnon vuonna 2003 ja minut nimitettiin huilukouluttaja-assistentiksi vuonna 2008.

Suzuki-sello-opettajien koulutus alkoi Suomessa 1988. Tätä ennen olivat Anja Maja, Heli Ropponen ja Jari-Pekka Manninen käyneet koulutuksessa Ruotsissa ja suorittaneet siellä ensimmäisen opettajatutkintotasonsa (Suzukilainen 1994, 4). Suomessa sello-opettajien kouluttajina ovat toimineet Annette Costanzi Yhdysvalloista ja Carey Beth Hockett Englannista, joka jatkoi vuoteen 1997. Samana vuonna Euroopan Suzuki-yhdistys myönsi Anja Majalle opettajakouluttajaoikeuden. Anja Maja työskentelee myös Käpylän musiikkiopistossa.

Ensimmäiset *Suzuki-piano-opettajien kurssit* pidettiin Sibelius Akatemiassa vuonna 1985 Ruth Miuran johdolla. Hän toimi opettajan työn ohessa myös Shinichi Suzukin tulkkina useilla kansainvälisillä kursseilla Euroopassa. Ruth Miura opetti suomenkielen ja hän hämmästytti monet suomalaiset pianistit käyttäessään opetustilanteissa selkeää suomea. Riitta Kotinurmi teki pianossa vuonna 1995 viidennen opettajatutkintotasonsa (henkilökohtainen tiedonanto 9.3.2010) ja pian sen jälkeen hänelle myönnettiin opettajakouluttajaoikeus. Riitta Kotinurmen päätoimi oli Mikkelin musiikkiopistossa. Pianisti Maarit Honkanen on ollut opettajakouluttaja vuodesta 2009 (henkilökohtainen tiedonanto 9.3.2010) ja hänen toimensa on Espoon Juvenaaliassa.

Raimo Päiväläinen kertoi tutustuneensa Suzuki-opetukseen ensin oman tyttärensä sellotunneilla. *Kitaraopettajien koulutukseen* Raimo Päiväläinen osallistui ensimmäisen kerran Ranskassa vuonna 1995 ja hän aloitti Suzuki-

kitaristien opettamisen Käpylän musiikkiopistossa vuonna 1996 (henkilökohtainen tiedonanto 11.2.2010). Kitaraopettajia kouluttaa Suomessa ruotsalainen Harald Söderberg.

Musiikin tohtori Päivi Kukkamäki kehitti *Suzuki-laulumenetelmän* Sibelius-Akatemian Docmus yksikön kehittäjäkoulutuksessa vuosina 1986—2003. Hänen ”Laulun myötä kasvuun” -projektinsa kesti 17 vuotta ja se toteutettiin samojen oppilaiden kanssa.

Berliinissä kesällä 1987 Kukkamäki esitteli ensimmäisiä Suzuki-laulajien tuloksia ja sai hyväksynnän tohtori Suzukilta jatkaa eteenpäin valitulla lauluohjelmistolla. Kukkamäki oli henkilökohtaisessa kirjeenvaihdossa tohtori Suzukin ja hänen vaimonsa kanssa heidän kuolemaansa asti. Vuosien ajan Päivi Kukkamäki on matkustanut moniin eri maihin, osallistunut maailman konferensseihin ja kongresseihin ja erilaisiin kursseihin, joissa hän on luennoinut sekä esitellyt menetelmää omien oppilaidensa kanssa. Vuonna 1991 Kukkamäestä tuli Euroopan Suzuki-yhdistyksen (ESA) Suzuki-lauluopettajien kouluttaja (Suzukivoice, 2010).

Suzuki-alttoviuluopetus alkoi Pohjois-Kymen musiikkiopistossa vuonna 1991, kun Suzuki-viuluopettaja, alttoviulisti Heikki Puukko ja muusikko Pentti Nevalainen löysivät ratkaisun pienten alttoviulujen sointiin. Ongelmana oli ollut, ettei pieniä alttoviuluja ($\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$ koot) valmistettu eikä alttoviulun c-kieli pieneen viuluun asennettuna soinnut riittävän hyvin. Sointiongelman ratkaisu perustui vanhan kelttiläisen jousella soitettavan crwth-lyyrasoittimen tallan rakenteeseen. Viulun tallan rakenteellinen muutos mahdollisti riittävän tasokkaiden ja edullisten alkeissoittimien saatavuuden.

Suzuki- alttoviuluopettajien koulutusta järjestetään Euroopassa Tanskassa, Ruotsissa ja Englannissa.

Nokkahuiluopettajien koulutus aloitettiin Englannissa keväällä 2008 ja kouluttajana on toiminut Nancy Daly. Tutustuin häneen kansainvälisellä Suzuki-kurssilla Torinossa 2006, jossa olin seuraamassa hänen esitelmäänsä Suzuki-nokkahuiluopetuksesta. Tein ensimmäisen opettajatasotutkimuksen huhtikuussa 2009 Lontoossa ja olen ensimmäinen pohjoismaalainen, joka on perehtynyt menetelmän nokkahuilunsoitonopetukseen. Suzuki-nokka-

huiluopetus alkoi maassamme syksyllä 2009 Pohjois-Kymen musiikkiopistossa.

2.2 Suzuki-soitonopetuksen arvoja

Kun Shinichi Suzuki (1898 -1998) vuonna 1946 valittiin Matsumoton musiikkikoulun johtajaksi, ei vielä puhuttu Suzuki-soitonopetusmenetelmästä. Toinen maailmasota oli juuri päättynyt ja elämä sodan jälkeen Japanissa alkoi jälleen hiljalleen elpyä. Tohtori Suzuki halusi tuoda iloa kaikkien lasten elämään. Hän oli kokenut sodan ja nähnyt sen vaikutukset perheisiin, hänen unelmansa oli, että kaikista lapsista pidettäisiin huolta. Suzuki on kirjoittanut: "Tarvitaan sellainen Lasten oikeuksien julistus, joka takaa kaikille syntyneille lapsille sekä kasvatuksellisen huolenpidon että koulutuksen." (Suzuki 2000, 148.) Ajatus siitä, miten ihmisen persoonallisuus, hänen lahjakkuutensa, ajattelunsa ja tunne-elämänsä kehittyvät ympäristön ja kasvatuksen muovaamina, oli hänelle selvä.

Kirjassaan *Rakkaudella kasvatettu* (2000, 27) Suzuki kertoo, kuinka hän syvästi liikuttui lapsen voimakkaasta kyvystä sopeutua ympäristöönsä:

Herra X Nagoyasta pyysi ystävällisesti, että kuuntelin hänen 18-vuotiaan poikansa viulunsoittoa. Hän oli itse opettanut poikaansa. Kun nuori mies tuli tapaamaan minua ensimmäistä kertaa, hämmästyin sitä, kuinka paljon hän muistutti isäänsä. Hänen äänensävyensä, puhetapansa ja tervehtimisensä, hänen käsiensä asento ja hänen naurunsa olivat kaikki niin hänen isänsä tyylistä, että minusta tuntui kuin olisin puhunut herra X:lle enkä hänen pojalleen.

Pyysin poikaa soittamaan ja hän otti viulun kotelostaan. Viulua virittäessään hän käsitteli joustaa samoin liikkein ja samalla nopeudella kuin isänsä. Kun hän alkoi soittaa, hänen soittoasentonsa sekä käden ja jousen liikkeet olivat samanlaisia kuin isällä. Jopa puutteet hänen esityksessään, musiikillisessa herkkyydessään ja monissa pienissä yksityiskohdissa ilmenivät samanlaisina kuin hänen isänsä soitossa.

Olin hyvin vaikuttunut lapsen voimakkaasta kyvystä sopeutua ympäristöönsä. Se, että poika oli elänyt 18 vuotta perheensä parissa, näkyi nuoren miehen käytöksessä, älykkyydessä ja tunneherkkyydessä. (Suzuki 2000, 27–28.)

Hän mainitsee kirjoituksissaan usein lapsen selviytymisvaiston suurena voimavarana, mikä saa lapsen sekä fyysisesti sopeutumaan ympäristöönsä että tarkkailemaan ja vähitellen jäljittelemään ympärillään olevien ihmisten käyttäytymistä. Tällä tavoin lapsi alitajuisesti ja vähän kerrallaan oppii kielen ja siitä tulee osa hänen persoonallisuuttaan. (Rajakoski 2003, 1.)

Shinichi Suzuki vertasi musiikinopiskelua äidinkielen oppimiseen. Kaikilla sujuvasti äidinkieltään puhuvilla lapsilla on kyky sopeutua ympäröivään puhekulttuuriin ja kyky oppia äidinkieltä. Suzuki käytti itse opetusmenetelmänsä nimeä lahjakkuuskasvatus, koska hän näki lasten kokonaisvaltaisen kasvamisen soitonopiskelun ohessa. Lahjakkuuskasvatus on lapsen luonnollisten valmiuksien ja taitojen kasvattamista. Juuri varhaislapsuudessa ovat avaimet ihmisen inhimillisten mahdollisuuksien ja taitojen syvällisempään kehittämiseen. (Suzuki 2000, 11.)

Oppimiskyvyn kasvattaminen on Suzukin mielestä kaikkien muiden taitojen kehittämisen perusta. Lahjakkuus on käsitteenä kokonaisvaltainen: sillä viitataan ihmisen koko persoonallisuuteen ja kaikkiin hänen omaksumiinsa taitoihin. Lahjakkuuskasvatuksen päämääränä on kehittää lapsissa taitoja ja ominaisuuksia, joista olisi heille hyötyä ja iloa koko elämän ajaksi. (Rajakoski 2003, 10.)

Tohtori Suzuki sanoo kirjassaan (2000, 5), että jos lahjakkuutemme kehityksestä ei ole huolehdittu tarpeeksi hyvin, meidän on itse kehitettävä kykyjämme. Itsensä kehittäminen on kaikille mahdollista. Sen sijaan että valittaisimme epäonnistumisiamme, meidän on tehtävä jotakin omaksi hyväksemme. Vastoinkäymisistä ei ole syytä lannistua, sillä jokaisella on mahdollisuus kehittää itseään.

2.3 Suzuki-soitonopetus käytännössä

2.3.1 Ympäristö

Lapsen ensimmäisenä samastumisen kohteena ovat omat vanhemmat. Heidän välityksellään lapsi saa ensimmäiset kontaktinsa musiikkiin. On ilmeistä, että musiikkia luontevasti sisältävä kotiympäristö tarjoaa suotuisan ympäristön lapsen musiikilliselle kasvuille, jota voidaan tukea muodollisella koulutuksella. (Ahonen 2004, 35.)

Kun pieni lapsi aloittaa soitonopiskelun, Suzuki-opettaja pyytää vanhempia kiinnittämään huomiota lapsen kasvuympäristöön. Musiikki pyritään luontevasti liittämään siihen kuuntelemalla äänitteeltä niitä teoksia, joita lapsi itse myöhemmin opettelee. Musiikista voisi tulla samalla koko perheen harrastus. Tulevan perusohjelmiston lisäksi lapsille jää mieleen äänitteeltä soittimen hyvä ääni, tempovaihtelut, fraseeraus ja mahdollinen säestys.

Tämä on tärkeää perheissä, joissa lapset eivät näe ja kuule soittamista, eli perheille, joille musiikki on uusi ulottuvuus. Metodin lauluopetuksessa äänitteiden kuuntelu aloitetaan jo äidin raskausaikana (Kukkamäki 2003, 8).

Aikuinen voi poimia myös TV ohjelmista ja konserteista esityksiä sekä kirjoista kuvia, joissa soitetaan lapselle valittua soitinta. Yleensä vanhemmat tekevät instrumenttivalinnat lapsilleen, mutta ympäristöllä voidaan vaikuttaa lapsen mielenkiintoon.

2.3.2 Vanhemmat

Suzuki-soitonopetuksen lähtökohtana on opettaja-oppilas-vanhempi - yhteistyö. Koska opiskelunsa aloittavat lapset ovat noin 4-vuotiaita, on käytännön järjestelyjen vuoksi luonnollista, että vanhemmat osallistuvat lastensa harrastukseen. Olen aikaisemmassa opinnäytteessäni (Puukko 2006, 6) kertonut, että

Suzuki- soitonopetuksen vanhempien valmennuksen ensimmäisenä tavoitteena on luoda opiskelulle hyvät lähtökohdat. Yhteistyö vanhempien ja opettajan kanssa pyritään valmennuksen ja tiedon jakamisen avulla saamaan sujuvaksi ja lapsen soitonopiskelua tukevaksi. Onnistuneen oppimisen ja opetustyön lähtökohtana on kannustava ympäristö ja aikuisten lämminhenkinen yhteistyö ja vuorovaikutus.

Toinen tärkeä vanhempien valmennuksen tavoite on Suzuki-filosofian ymmärtäminen. Sen myönteinen, optimistinen, kilpailumielialaa torjuva ja kasvatettavan edellytykset huomioon ottava henki luo pohjan lapsen kasvun ja kehittymisen edistämiseksi. (Winberg 1980, 20.)

Suzuki-soitonopettajat valmentavat tulevien oppilaittensa vanhempia ennen lasten varsinaisten soittotuntien alkua noin 4-6 viikkoa. Tänä aikana aikuiset tutustuvat lastensa instrumentteihin opettelemalla soittamaan Suzuki-soitinkoulujen ensimmäiset kappaleet ja valmistavat pedagogiset harjoitukset. Tavoitteena on selvittää vanhemmille äänen tuottaminen soittimesta, soittoasento, soittimen oikea käsittely ja perusasiat ohjelmiston pedagogisista rakenteista sekä vanhemman rooli soittotunnilla ja kotona.

Vanhemman tehtävä soittotunnilla on toimia ”kirjurina”. Hän kirjoittaa opettajan ohjeet vihkoon kotiharjoittelun tueksi ja epäselvissä tilanteissa osaa kysyä neuvoa. Vanhemman tulisi ymmärtää harjoitusten tarkoitukset ja päämäärät. Opettaja jakaa harjoiteltavat tehtävät pieniin osiin ”askeleisiin” ja mitoittaa ne jokaisen oppilaan omaksumiskykyjen mukaisiksi. Kun vanhempi muistaa toteuttaa ”askeleet”, joista sävellys muodostuu, onnistuu kotiharjoittelukin.

Koska vanhemmilta odotetaan aktiivista osallistumista lapsensa harrastukseen, toivotaan aikuisten nauttivan ajasta, jonka he saavat viettää lapsensa rinnalla kokemassa uutta. Osallistuminen lapsen harrastukseen ei ole vain velvollisuus vaan se on etuoikeus ja paikka kasvuun lapsen kanssa.

Vanhemmat saavat olla ylpeitä lastensa edistymisestä, sen eteen on tehty paljon töitä. Oppilaskonserttien jälkeen kiitetään esiintyjien lisäksi vanhempia. Ilman aikuisten kärsivällistä asennetta ja sitkeyttä olisi moni esitys jäänyt kuulematta. Lapsen motivoiminen toistamaan samoja harjoituksia vaatii vanhemmilta kekseliäisyyttä. Kannustus ja positiivinen asenne opiskeluun tuo hyvää mieltä ja antaa voimia vanhemmille ja lapsille yrittää yhä enemmän.

2.3.3 Opettaja

Shinichi Suzukin oma opetustyyli oli lasta kunnioittava ja hän kiinnitti huomion siihen asiaan, minkä lapsi osasi hyvin. Kunnioittamalla lasta opettaja antaa tämän itsetunnon kehittyä ja säilyä. Opettajan tärkein ominaisuus onkin, että hän aidosti rakastaa ja kunnioittaa lasta ihmisenä sekä luottaa jokaisen lapsen oppimiskykyyn. Muun muassa edellä mainittuja kutsutaan Suzuki-pedagogiikassa filosofiaksi.

Suzuki-sello-opettaja Anja Maja kirjoittaa (2008,29), että kunnioittamalla lasta yksilönä ja hyväksymällä hänet sellaisena kuin hän on, opettaja saa vastakaikuna luottamuksen ja arvostuksen. Arvostamalla lasta ja luottamalla häneen saa vastakaikuna kunnioituksen ja hyväksynnän.

Psykologisten taitojen tärkeyttä opetustyössä ei voi yliarvioida. Opettajan valta ja vastuu oppilaasta ovat samantapaisia kuin vanhempien valta ja vastuu lapsesta. (Arjas 1997, 139.)

Usein Suzuki-opettaja saattaa opettaa samaa oppilasta yli 10 vuotta. Oppilaan kasvaessa ja kehittyessä opettajan tulisi kuitenkin osata ottaa huomioon lasten ja nuorten eri ikäkaudet. Alle kouluikäinen lapsi saattaa innostua toistamaan oppitunnilla harjoiteltavaa yksityiskohtaa useita kertoja, kun opettaja piirtää viivan jokaisesta onnistuneesta suorituksesta kuva-arvoitukseen. Murrosikäisiä oppilaita opettajan tulisi rohkaista omaehtoiseen harjoitteluun ja vastuun ottamiseen.

2.3.4 Suomen Suzuki-yhdistys ja Suzuki-opettajakoulutus

Suomen Suzuki-yhdistys perustettiin edistämään Suzuki-musiikkikasvatusmenetelmän käyttöä Suomessa. Suomen Suzuki-yhdistys kuuluu Euroopan Suzuki-yhdistykseen (ESA), joka taas on osa kansainvälistä Suzuki-yhdistystä (ISA). Yleensä soitonopettajien koulutus ei ole samanlaista kaikissa maissa, mutta Suzuki-opettajakoulutusjärjestelmä on antanut tähänkin mahdollisuuden. Tasotutkinnon tehnyt opettaja voi hakea koulutustaan vastaavaa työtä maasta, jossa Suzuki-opettajakoulutusjärjestelmä tunnetaan.

Kansallisille ja kansainvälisille kursseille ja leireille valitaan opettajia, jotka ovat tehneet Suzuki-opettajatutkintoja. Opettajavaihto kursseilla on tavallista: useilla Ellivuoren kesäleireillä Suomessa on ollut opettajia esimerkiksi Belgiasta ja Tanskasta, ja vastaavasti suomalaisia on ollut opettamassa Belgian talvileirillä ja Tanskassa syyslomaviikonloppuina. Opettajatutkinto kertoo myös opettajan valmiuksista opettaa tietyn tasoisia oppilaita. Kansalliset yhdistykset valvovat Suzuki-nimen käyttöä maassaan.

Suzuki-opettajien koulutus koostuu viidestä, portaittain etenevästä tutkintotasosta. Yhden tason suorittaminen kestää noin 1,5-2 vuotta riippuen soittimesta ja koulutettavan taidoista. Pääsyaatimuksena opettajakoulutukseen on Suomen Suzuki-yhdistyksen ja Euroopan Suzuki-yhdistyksen jäsenyys. Opettajakokelaalla tulisi olla soittimessaan C-tutkinto ja viidennen tason suorittamiseen vaaditaan B-tutkinto. (Suomen-Suzuki yhdistys, 2010).

Opettajakursseilla opiskellaan Suzuki-filosofiaa ja sen arvoja luennoille osallistuen ja keskustellen, seurataan koulutetun Suzuki-opettajan opetusta (70–100 tuntia), suoritetaan opetusharjoittelua ja pidetään näytetunteja, myös ryhmätunteja, tehdään kirjallisia tehtäviä, joissa pohditaan pedagogisia kysymyksiä ja pidetään omia konsertteja. Opettajakokelaat saavat soittotunteja ja he opettelevat soittamaan oman instrumenttinsa ohjelmiston ilman nuotteja ulkomuistista. Ohjelmistoon kuuluvat Suzuki-vihkot ja siihen liittyvät pedagogiset kappaleet ja harjoitteet, joita soitetaan jokaiselle tutkintotasolle tietty määrä. Ne esitetään soittotunnilla opettajalle ja koulutuksessa muille oleville opiskelijoille ilman nuotteja.

Koulutettu Suzuki-opettaja osaa käyttää ohjelmistoa tarkoituksenmukaisesti ja liittää siihen tarvittavan muun opetusmateriaalin. Suzuki-ohjelmisto on kansainvälinen ja siksi Suzuki-oppilaat ja opettajat kaikkialla maailmassa kykenevät helposti soittamaan yhdessä.

Suzuki-opettajiksi hakeutuvat opettajat haluavat syventää tietämystään opettamisesta. He ovat kulttuuriperinnön välittäjiä. Shinichi Suzuki toimi opettajana ja luennoitsijana vielä 90-vuotiaana. Hän oli hyvä esimerkki opettajasta, joka käytti elämänsä elinikäiseen oppimiseen esittelemänsä filosofian mukaisesti.

2.3.5 Suzuki-opettajatutkinnot

Tutkinnossa opettajakokelas soittaa kuhunkin tasotutkintoon kuuluvat sävellykset, antaa opetusnäytteen ja lautakunta haastattelee häntä. Lautakuntaan kuuluu oman opettajan lisäksi kaksi muuta Suzuki-kouluttajaa, jotka edustavat eri kansallisuuksia. Näin saavutetaan kansainvälinen hyväksyntä Suzuki-opettajatutkinnolle.

Kun opettaja on suorittanut kaikki viisi tutkintotasoa, on kansallisen Suzuki-yhdistyksen mahdollisuus anoa Euroopan Suzuki-yhdistykseltä opettajalle assistentin oikeuksia. Hänen edellytetään opettaneen uransa aikana oppilaita kaikilta tasoilta. Assistentti toimii opettajakouluttajan apuna kaksi vuotta ja tämän jälkeen Euroopan Suzuki-yhdistys voi nimittää assistentin opettajakouluttajaksi.

2.3.6 Opetustekniikka

Suzuki-soitonopetuksessa oppitunnin tavoitteena on usein "one point lesson", yksi asia kerrallaan. Heikki Puukko kertoi, että viuluopettaja Tove Detreköyllä oli opettaessaan tapana "kierrellä" oppilaan ongelman ympärillä, lähestyä sitä ikään kuin tarkentaen ja lopuksi osua maaliin. Opettaja johdatteli tuntia ja piti ilmapiirin rentona. Hän ei osoittanut ongelmaa sormella, vaan pystyi purkamaan sen oppilaan tietämättä osiin ja sai sanomansa perille. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi intonaatio, soittoasento, hengitys ja fraseeraus.

Keskittyminen vain yhteen asiaan kerralla auttaa lasta kiinnittämään huomion juuri oleelliseen, mutta helpottaa myös aikuista antamaan palautteen vain harjoiteltavasta asiasta.

Olin Skotlannissa kansainvälisellä Suzuki-kurssilla kesällä 1990 seuraamassa erään huiluopettajan tunteja. Oppilaaksi tuli noin 12-vuotias englantilainen poika, joka soitti ensimmäisestä huilukirjasta erään Bachin Menuetin. Opettaja valitsi tunnin yhdeksi opetettavaksi asiaksi huilun kauniin äänen. Hän poimi parin tahdin säkeen Menuetista, minkä lapsi oli soittanut hyvin. Opettaja soitti kyseisen kohdan malliksi kauniisti fraseeraten ja oppilas toisti kuulemansa. Näin edettiin uusi säe kerrallaan ja opettaja kiinnitti lapsen huomion huilun ääneen. Kuin huomaamatta soittoasento, artikulaatio ja rytmiset epätarkkuudet olivat parantuneet. Juuri ennen 20 minuutin mittaisen soittotunnin loppua, opettaja pyysi pojan äitiä tarkistamaan kotona, että lapsi soittaa oikeita sormituksia toisen jakson alussa ja kuuntelee levyltä kappaleen rytmit, jotta ne jäävät varmasti mieleen. Lapsi poistui tunnilta tyytyväisenä. Hän koki osaavansa sävelmän, josta piti ja hän halusi jatkaa sen harjoittelua.

Koulutettu Suzuki-opettaja tietää ohjelmiston "teaching point" kohdat. Ne saattavat olla uusia sormitusyhdistelmiä tai esimerkiksi uusi artikulaatiotapa. Opettaja ennakoi nämä uudet opetusasiat esittelemällä ne harjoituksina ennen varsinaista kappaletta.

Huiluoppikirjoissa gis^1 -sävel esiintyy ensimmäisen kerran Marssissa (toinen kirja, kappale 3). Sarah Murray-Hanley opetti lapsille eräällä ryhmätunnilla gis^1 -sävelen Maijalla oli kameli – kappaleessa. Maijan karitsa – sävelmään F-duurissa oli g^1 vaihdettu gis^1 -säveleksi. Tutun kappaleen soittaminen herätti lasten mielenkiinnon ja auttoi heitä toistamaan gis^1 - a^1 yhdistelmää useita kertoja. Jo pelkkä sävelmän nimen muutos innostutti lapsia kokeilemaan uutta sormitusyhdistelmää.

Suzuki-opetuksen eräs tärkeä ominaisuus on aiemmin opittujen kappaleiden kertaaminen. Jotta lapsi voi käyttää jo oppimaansa parhaalla mahdollisella tavalla tulevan soitto-ohjelmistonsa rakennusaineeksi, on vanhojen kappaleiden kertaus tärkeää. Hyvä Suzuki-opettaja pystyykin hiomaan vanhoja soittoläksyjä aina paremmiksi ja antaa oppilaalle mahdollisuuden

saada lisää syvyyttä tulkintaan ja sujuvuutta tekniikkaan. (Winberg 1980, 20.)

2.3.7 Soittotunti ja ryhmätunti

Soittotunnilla on tavallisesti 2-3 samanikäistä lasta, joista jokainen saa yksilöllisen soittohetkensä. Lapsen soittohetki kestää 15 minuuttia, mutta käytännössä se on lapsen keskittymiskyvyn mittainen. 30–45 minuutin oppitunti on pedagoginen kokonaisuus, jossa lapsi kuuntelee muiden ryhmäläisten saaman opetuksen. Nuorimmat lapset käyvät soittotunneillaan kaksi kertaa viikossa. Soittotunti koostuu ääniharjoituksista, uuden asian opettamisesta, edellisen kappaleen hiomisesta ja vanhan kappaleen kertaamisesta. Ne, jotka osaavat jo lukea nuotteja, soittavat etydejä ja muuta ohjelmistoa. Mitä pidemmälle lapsi etenee opinnoissaan, sitä enemmän oppitunti muistuttaa perinteisen opetuksen soittotuntia. Musiikkiopistojen tasosuoritusvaatimukset ohjaavat opettajaa valitsemaan muun ohjelmiston.

Suzuki-soitonopetusmenetelmään kuuluvat olennaisesti ryhmätunnit, joilla samaa instrumenttia soittavat oppilaat harjoittelevat ja kertaavat soittotunneilla oppimaansa ohjelmistoa. Tunneilla saattaa olla myös muitakin soittimia, esimerkiksi nokkahuilutunnilla piano, cembalo, sello, kantele, kitara tai kevyitä lyömäsoittimia. Ryhmätunneilla kiinnitetään erityistä huomiota äänen laatuun, intonaatioon, musiikin jäsentelyyn, artikulaatioon ja yhteissoittoon. Oppilaat soittavat aluksi kaikki kappaleet unisonossa, mutta vähitellen, kun ryhmässä soittaminen on tullut tutuksi, voidaan ottaa mukaan kaksi- tai kolmiäänisiä kappaleita. Moniin Suzuki-vihkoissa oleviin sävellyksiin on tehty säestysääniä edistyneimpiä oppilaita varten.

Ryhmätunnilla voi samanaikaisesti olla eritasoisia oppilaita. Hyvin suunnitellulla ohjelmistolla saadaan kaikille tasonsa mukaista soittamista. Aina se ei ole mahdollista, eikä tarpeellistakaan, jolloin osa ryhmästä kuuntelee toisten soittaessa. Nuorimmat oppilaat saattavat motivoitua isompien soitosta tai kappaleista ja vanhimmat oppilaat pääsevät näyttämään osaamisensa.

Erilaiset pelit ja leikit kuuluvat myös pienempien oppilaiden ryhmätunnille. Ainokaisa Pitkänen (2008, 42) mainitsee leikkien merkityksestä seuraavaa: Soittoleikeissä ja peleissä

- motoriset taidot vahvistuvat, koska motivoidun toiston avulla taito automatisoituu, mikä taas helpottaa uuden oppimista.
- sosiaaliset taidot kehittyvät ja yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuu
- liikkuminen on osa toimintaa
- itsetunto kehittyy
- soittajaidentiteetti vahvistuu
- tiedolliset taidot tulevat ymmärrettäviksi
- lapsi oppii ymmärtämään musiikin käsitteitä.

Ryhmätunti on ennen kaikkea sosiaalinen tapahtuma oppilaille, mutta usein myös vanhemmille. Mitä vähemmän perheen lähipiirissä on musiikkia harrastavia henkilöitä, sitä tärkeämpiä ovat kontaktit muihin ”Suzuki-perheisiin.” Sosiaalisten suhteiden verkoston muodostuminen on hyvin tärkeä osa Suzuki-metodia (Maja 2008,12).

Erääksi Suzuki-opetuksen erityispiirteeksi voidaan mainita vasta-alkajien esiintymiset. Suzuki-oppilaat esiintyvät usein ryhmänä, sooloja oppilaat soittavat heti, kun siihen kykenevät.

Eräs 5-vuotias Suzuki-kitaristi aloitti soitto-opintonsa kesäkurssilla musiikkileirillä. Kurssin lopulla konsertissa poika näytti oppimansa: hän kumarsi hymyillen yleisölle, istui hyvään soittoasentoon, nousi ja kumarsi uudestaan sekä siirtyi kuuntelijaksi yleisön joukkoon aplodien saattelemana. (Puukko 2006, 5).

Ryhmätunnilla voidaan harjoitella myös esiintymistä, jolloin lapset soittavat toisilleen itse valitsemansa sävelmän ohjelmistosta. Näin harjoitellaan esiintymisen lisäksi toisten kuuntelemista ja opetellaan konserttikäyttäytymistä. Päivi Arjas kirjoittaa:

Esiintyminen pitäisi kuulua luonnollisena osana soittamiseen alusta alkaen. Jännittäminen on kulttuurisidonnainen ilmiö, eikä yksi soitonopettaja voi juuri estää lapsia oppimasta tätä tapaa. Ilmiötä voi kuitenkin lieventää totuttamalla oppilaansa esiintymään aivan opintojen alkuvaiheesta lähtien. Jos lavakokemukset rajoittuvat yhteen esiintymiseen vuosittain, ei kokemusta ja tottumusta pääse kertymään ja edellytykset ongelman muodostumiselle ovat suuret. Ryhmätunnit ja luokkamatineat auttavat. (Arjas, 199, 140.)

Suzuki-oppilaita pyydetään usein esiintymään erilaisiin tilaisuuksiin ryhmänä. Kun perusohjelmisto hallitaan, valmistetaan esityskappaleet ryhmätunneilla. Kesällä 2008 esiintyi Pohjois-Kymen musiikkiopiston Suzuki-huilu-, viulu- ja alttoviuluoppilaiden ryhmä Kaustisen kansanmusiikkijuhlilla (kuva liitteessä 2). Ohjelmistoon valittiin pääasiassa kansanmusiikkia Suzuki-ohjelmiston ulkopuolelta. Oppilaat olivat hyvin motivoituneita harjoittelemaan ennen esiintymismatkaa ja sen jälkeen tullut myönteinen palaute kannusti lukukauden alussa soittamaan jälleen perusohjelmistoa ja etydejä.

2.3.8 Nuotinluku

Suzuki-nuottikirjat ovat aluksi vain vanhempien käytössä. Lapset aloittavat nuotinluvun, kun soittimen perushallinta osataan. Huilu- ja viuluoppilailla se on yleensä ensimmäisen oppikirjan jälkeen, nokkahuiluoppilailla ensimmäisen kirjan loppupuolella. Lapsella herää usein mielenkiinto nuotteihin siinä vaiheessa, kun hän oppii lukemaan. Nuotinlukukirjoina käytetään muita soitinkouluja ja sen rinnalla opetellaan Suzuki-ohjelmistoa edelleen kuuntelemalla, jäljittelemällä CD-levyä sekä opettajan mallisoittoa.

Kun lapsi opettelee nuotinlukua, olisi hyvä, että sopivan tasoista materiaalia olisi silloin riittävästi. Helpot nuotinlukutehtävät, joissa lapsi kokee onnistuvansa, kannustaa yrittämään enemmän. Näin voidaan vahvistaa positiivista asennetta myöhemmin alkavaan musiikin teorian opiskeluun.

2.4 Suzuki-soitonopetuksen etuja

Suzuki-oppilaat ovat yleensä 4-6-vuotiaita aloittaessaan soittamisen, menetelmän lauluopinnot aloitetaan jo äidin raskausaikana. Kari Ahosen (2004, 149–150) mukaan

Varhain aloitettu harjoittelu on musiikkitaidoille tyypillistä. Useimmissa tapauksissa ei ole mahdollista, että ammattimuusikon taitoja lähdettäisiin kehittämään vasta aikuisiässä. Ensinnäkään teknisiä ja motorisia valmiuksia, kuten instrumentin hallintaa, sujuvuutta, nopeutta, tarkkuutta ja hyvää kontrollia ei opi enää yhtä helposti aikuisena. Toiseksi harjoittelussa kehittyvät myös musiikkia koskevat kognitiiviset valmiudet, jotka mahdollistavat paitsi musiikilliset suoritukset, myös musiikin ymmärtävän kuuntelemisen.

Yleisesti ajatellaan, kuten Kari Ahonen kirjoittaa ja näin useimmiten pystytään toimimaankin. Kuitenkin tiedetään myös muusikoita, jotka ovat aloittaneet instrumenttiopinnot vanhemmalla iällä, mutta heidän motoriset taitonsa ovat harjaantuneet varhaislapsuudessa muulla tavoin, esimerkiksi aktiiviliikunnassa. Musiikki on myös kuulunut heidän elinpiiriinsä.

Musiikkiharrastuksen vaikutusta aivotoimintaan on tutkittu paljon. Kari Ahonen (2004, 34) kirjoittaa, että aivojen neurobiologisessa tutkimuksessa on päädytty ajatukseen, että aivokuoren hermoverkot erilaistuvat palvelemaan niitä tehtäviä, joihin kokemukset ja ympäristövaikutukset niitä stimuloivat. Koska aivojen muovautuvuus on suurimmillaan kehittyvissä aivoissa, on riittävän varhain aloitettu harjoittelu oppimistulosten kannalta ensiarvoisen tärkeätä. On mahdollista, että tällaisilla muutoksilla on vaikutusta myös muihinkin henkisiin ominaisuuksiin: musiikinopiskelun on todettu kehittävän muun muassa pitkäjännitteisyyttä.

Lapset, jotka opettelevat soitettavat kappaleensa kuulonvaraisesti, oppivat muistamaan helposti myös muuta, esimerkiksi vieraan kielen ääntämyksen ja intonaation. Muisti kehittyikin vain sillä, että sitä käytetään. Suzuki-oppilaiden kyky oppia muistamaan uusia asioita on ollut ihailtavaa.

Soitonopiskelu vaikuttaa myös positiivisesti keskittymiskykyyn ja kehittää koordinaatiota. Kristiina Juntun (2009) mukaan lapsen motorisella kehitymisellä on kaksi suuntaa: keskustasta ääriosiin suurista pieniin ja päästä jalkoihin. Soittaminen vaatiikin hyvää kehon hallintaa, pelkät perusliikkeet eivät riitä, vaan tarvitaan erikoistuneiden liikkeiden taidot. Erityisesti kehon keskiviivan ylittävät liikkeet sekä kehon molempia puolia käyttävät ristikkäisliikkeet integroivat aivopuoliskot tehokkaasti yhteistyöhön. Keskilinjan ylittäminen on välttämätön taito kaikissa toiminnoissa, joissa tarvitaan kehon kumpaakin puolta. Liikeaivokuoren säännöllinen aktivointi tekee hermoverkoista aiempaa yksityiskohtaisempia, jolloin suoritukset paranevat kaikilla elämänalueilla. (Junttu 2010.)

Usein Suzuki-opetus yhdistää koko perhettä. Eräs isä sanoi leikkisästi, että Suzuki-opiskelu on niin edullistakin, kun saamme koko perheenä osallistua tunneille. Musiikkileireille ja konsertteihin toivotaankin perhettä mukaan kannustamaan.

Perheen ilmapiiri vaikuttaa lapsen itsetunnon syntymiselle ja siten myös esimerkiksi koulumenestykseen. Perheissä, joissa on kiinteät siteet lasten ja vanhempien välillä, joissa harrastetaan ja ollaan yhdessä, pohditaan asioita ja keskustellaan niistä, kehittyi lapselle hyvä itsetunto. (Keltikangas-Järvinen 1998, 167.)

Perheissä, missä lapselle kehittyi hyvä itsetunto, lasta kunnioitettiin, häneltä vaadittiin, hänen suorituksiaan arvostettiin ja se osoitettiin hänelle selvästi (Keltikangas-Järvinen 1998, 169). Onnistuneet esitykset ja oppimistulokset vahvistavat lapsen itsetuntoa oikealla tavalla.

Suzuki – soitonopiskelu on hyvin kansainvälistä. Suomalaiset Suzuki-opettajat ovat käyneet ensin opiskelemassa ulkomailla ja nyttemmin opettamassa. Vastaavasti Suomeen saapuu kansalliselle kesäleirille Ellivuoreen 3-4 ulkomaalaista opettajaa sekä joitakin opettajia soitinkohtaisille kursseille vuosittain. Eräs äiti ihmetteli, miten lapset tunnilla ymmärtävät opettajaa, joka puhuu vierasta kieltä. Kun ohjelmisto on sama kaikilla, ei ylimääräisiä selittelyjä tarvita. Paikalla on aina myös vanhempia, jotka tarvittaessa toimivat tulkkina. Isommat oppilaat nauttivat myös vieraan kielen puhumisesta ja käyttämisestä. Omat huiluoppilaani ovat osallistuneet kansainvälisille Suzuki-konferensseihin Dublinissa ja Torinossa. Viime kesänä kuusi huiluoppilastani osallistui Belgian Suzuki-yhdistyksen järjestämälle huilistien kesäkurssille. Kokemukset olivat niin hyvät, että osa heistä matkustaa Cornwalliin, Englantiin tänä kesänä.

3 SUZUKI -NOKKAHUILUOPETUS

3.1 Suzuki-nokkahuiluopetuksen taustaa

Suzuki-soitonopetus levisi Japanista ensimmäisenä Yhdysvaltoihin: vuonna 1958 eräs japanilainen opiskelija esitti USA:ssa filmin Tokion ensimmäisestä valtakunnallisesta yhteiskonsertista. Nähdyt tulokset ihastuttivat kuulijat ja useita musiikkikasvattajia lähti Japaniin tutustumaan menetelmään. Vuonna 1964 tohtori Suzuki aloitti oppilaittensa kanssa vuosittaiset konserttikiertueensa Amerikkaan. Näillä matkoillaan hän alkoi myös kouluttaa amerikkalaisia musiikkipedagogeja Suzuki-soitonopettajiksi. (Winberg 1980, 20.)

Yhdysvaltalainen nokkahuilisti ja oboisti Katherine White sai kosketuksen Suzuki-opetusmenetelmään nähtyään japanilaisten viulistilasten konsertin Minnesotassa USA:ssa 1960 luvun lopussa. Hän perehtyi Suzuki-opetukseen kuuntelemalla vuonna 1973 Suzuki-viuluopettajien William Starrin, Hiroko Iritanin ja Susan Shieldsin opetusta Tennesseessä ja lähti Japaniin opiskelemaan menetelmää seuraavana vuonna. Katherine White työskenteli kaksi vuotta Shinichi Suzukin ja Suzuki-huiluoppikirjojen tekijän Toshio Takahashin johdolla ja he toivoivat Katherine Whiten aloittavan Suzuki nokkahuiluopetuksen Talent Education Institutessa Matsumotossa. Katherine White kertoi (henkilökohtainen tiedonanto 15.2.2010), että hänen ensimmäinen nokkahuiluryhmänsä Japanissa oli kansainvälinen, mukana olivat kuvataiteilija, kielten opettaja, Talent Education Instituten opiskelijoita ja lukiolaisia. Katherine White palasi vielä Talent Education Instituteen vuonna 1980 ja piti konsertit Tokiossa ja Kiotossa. Vuodesta 1977 White on kouluttanut useita nokkahuiluopettajia USA:ssa. Hän on koonnut nokkahuiluoppikirjat Suzuki-opetusta varten ja niitä on julkaistu tällä hetkellä kahdeksan opusta.

Suzuki-nokkahuiluopetus on levinnyt laajalle Etelä-Amerikassa Perussa. Suzuki-nokkahuilisteja on myös Brasiliassa, Chilessä ja Argentiinassa. Nokkahuilunsoitonopettajat Nancy Daly Iso-Britanniasta ja Jaap Delver Hollannista opiskelivat vuonna 2002 Yhdysvalloissa Katherine Whiten johdolla. (Nancy myös uudestaan vuonna 2003.) He ovat osallistuneet Suzuki-nokkahuiluoppikirjojen ohjelmiston valintaan. Nancy Daly toimii Euroopan Suzuki-yhdistyksessä nokkahuiluopettajakouluttajana ja hän

aloitti koulutuksen uusille nokkahuiluopettajille keväällä 2008. Euroopassa on tällä hetkellä Suzuki-nokkahuiluopettajia Iso-Britanniassa, Hollannissa, Belgiassa ja Suomessa.

3.2 Suzuki- nokkahuiluopetus käytännössä

Pedagogisesti johdonmukainen eteneminen vaatii ohjelmiston tarkkaa tuntemusta. Suzuki-opettajien koulutuksessa asiaan kiinnitetään erityisesti huomiota, koska oppimateriaalissa edellinen tehtävä valmistaa seuraavaa. Sävellysten oppiminen tapahtuu askeleittain, usein pienissä osissa. Pedagogisia harjoitteita ja valmistavia harjoituksia on Suzuki-oppikirjoissa vain vähän näkyvillä. Opettajakoulutus ohjaa opettajan käyttämään ohjelmistoa ja pedagogisia harjoituksia tarkoituksenmukaisesti ja päämäärätietoisesti.

Ennen kuin oppilas pystyy soittamaan nokkahuilukoulun ensimmäisiä kappaleita, kannattaa opettajan perehdyttää hänet ja vanhempansa valmistaviin harjoituksiin. Mitä nuoremasta oppilaasta on kyse, sitä huolellisemmin valmistavat harjoitukset on syytä tehdä ja opettajan olisi tarkistettava, että vanhempi on ymmärtänyt, mihin näillä harjoitteilla pyritään. Lapset eivät sitä yleensä ymmärrä, usein heillä on suuri into vain päästä soittamaan. Taitava opettaja osaa tehdä leikin ohessa valmistavista harjoituksista mielenkiintoisia.

Opettajan ja vanhemman välinen yhteistyö on alusta alkaen tärkeää ja vanhempien valmennus on osa Suzuki-opetusmenetelmää. Opettaja voi ohjata muistiinpanojen tekemisessä ja neuvoa vanhempaa, mihin hänen pitää erityisesti oman lapsensa kanssa keskittyä. Onnistunut yhteistyö palkitsee sekä opettajan että kannustaa oppilasta.

3.2.1 Valmistautuminen soitto-opintoihin

Seuraavat ohjeet sopivat metodista kiinnostuneille nokkahuiluopettajille ja ne on koottu Suzuki-huilu- ja nokkahuilusoitonopettajien kursseilta sekä seuraamalla useiden Suzuki-opettajien opetusta.

- a) Oppilaat tutustuvat nokkahuilun ääneen ja soitettaviin sävellyksiin kuuntelemalla CD-levyä. Kaikista oppikirjoista on tehty äänitteet, joissa esiintyvät kansainvälisesti tunnettu nokkahuilisti Marion

Verbruggen, Mary Springfels viola, da gamba ja Arthur Haas, cembalo. CD:tä voi kuunnella autossa, ruokailun yhteydessä kotona tai vaikkapa talvivaatteita pukiessa. Tarkoitus on, että nokkahuilun ääni ympäröisi oppilasta ja kappaleet tulisivat täysin tutuiksi. Malli hyvästä äänestä jää mieleen. Kuuntelusta pyritään tekemään päivittäinen tapa perheille.

- b) Ennen varsinaisia nokkahuilutunteja oppilaat seuraavat muiden nokkahuilistien soittotunteja ja ryhmätunteja. Näin tulee opettaja tutuksi uusille oppilaille ja heille muodostuu käsitys, mitä soitto-tunnilla tehdään. Aikuisillekin selviää heidän roolinsa soittotunnilla.
- c) Vaikka oppilaat aloittavat muovisella instrumentilla, on tärkeää, että heille kerrotaan soittimen olevan yhtä arvokas soittajalleen kuin mikä tahansa kalliimpi, kiiltävämpi, isompi ja voimakkaampiääninen soitin. Tähän on vanhempien esimerkki tarpeen. Kun soitinta säilytetään ja kuljetetaan asianmukaisesti, siirtyvät nämä tavat suoraan lapsille. Vertaan usein oppilaalle, että soittimesi on kuin lemmikkieläimesi: huolehdi siitä ja kohtelet sitä hyvin. Soittajan identiteetin kasvaminen alkaa jo tässä vaiheessa. Kerron nokkahuilisteille, että he ovat puhallinsoittajia ja että nokkahuilua on soitettu jo 1100-luvulla (Dahlström 1975, 4). Esittelen sopraanon lisäksi alto-, tenori- ja bassonokkahuilun ja pyydän perheitä kuuntelemaan myös muuta nokkahuilumusiikkia tai nokkahuilukonsertteja.
- d) Nokkahuilun soittoasento on varsin luonnollinen ja helposti löydettävissä verrattuna esimerkiksi viulun soittoasentoon. Jos oppilaalle seisominen paikoillaan jalat vierekkäin, niin sanotussa lepoasennossa on vaikeaa, kannattaa hänelle tehdä jalkapaperi. Iso paperi A3 laitetaan lattialle ja siihen piirretään soittajan jalkapohjien kuvat lepoasennossa. Toinen piirros on jalat soittoasennossa eli jalat hieman irti toisistaan. Jalkapaperi auttaa lasta keskittymään paikoillaan seisomiseen.
- e) Jalat lepoasennossa on helppo opetella kumartamista. Kumarrus on tapa tervehtiä, se rajaa tunnin alku- ja loppukumarruksella ja se on

osoitus opettajan ja oppilaan kunnioituksesta toisiaan kohtaan. Kumarrus valmistaa lasta myös esiintymisiin, koska esitys alkaa kumarruksella ja päättyy kumarrukseen.

- f) Koordinaatiota vaativia harjoituksia ja leikkejä kannattaa tehdä heti alusta alkaen ja jatkaa niitä ryhmätunneilla. Anja Maja on koonnut omaan opinnäytetyöhönsä useita hauskoja koordinaatioharjoituksia. Esimerkiksi:

Nosta vasen polvi ja koske siihen oikealla kädellä, nosta oikea polvi ja koske siihen vasemmalla kädellä. Toista kaksi kertaa. Seuraavaksi vasen kantapää ja koske siihen selän takana oikealla kädellä, nosta oikea kantapää ja koske siihen vasemmalla kädellä. Toista kaksi kertaa. Kosketa oikealla kädellä vasenta kyynärpäätä ja vasemmalla kädellä oikeata kyynärpäätä. Toista kaksi kertaa. Kosketa oikealla kädellä vasenta korvaa ja vasemmalla kädellä oikeaa korvaa. Toista kaksi kertaa. Jatka toistaen tätä sarjaa. (Maja 2008, 42).

Nuorimmille oppilaille riittää edellisestä harjoituksesta vain osa, vanhemmat voivat toistaa koko sarjaa ja kilpailla nopeudessakin.

- g) Koska Suzuki-opetukseen oleellisesti kuuluu ryhmä, on kohteliasta esitellä ryhmän soittajat sekä heidän vanhempansa heti, kun se on mahdollista. Esittelyyn voidaan liittää esimerkiksi kumarrus ja oman nimen lausuminen. Arimpia ja ujoimpia oppilailta opettaja voi haastatella kysymällä ikää tai vaikkapa lempiruokaa. Tarkoitus on kuitenkin, että oppilaat tutustuvat toisiinsa ja ryhmään kuuluviin aikuisiin. Ryhmästä pyritään saamaan yhteisö, joka kannustaa oppimiseen, mutta välttää vääränlaista vanhempien välistä kilpailua.
- h) Oppikirjan ensimmäisiin kappaleisiin on sanat (liite 1) laulamista varten. Sanoja voidaan käyttää, kun halutaan lapsen harjoittelevan myöhemmin jotakin tiettyä kohtaa sävellyksestä tai esimerkiksi tiettyä rytmistä kokonaisuutta. Opettaja voi laulaa malliksi lauluja ilman sanoja käyttäen ty-tavua. Ty-tavu on merkitty kirjaan t-kirjaimella ja tarkoittaa terävää staccato-kielitystä. Seuraava vaihe on Lintu-laulun (One Bird) rytmin puhaltaminen ty-tavulla. Opettaja näyttää mallin kevyestä puhalluksesta ja artikuloi Lintu-laulun rytmin selkeästi, niin että oppilaan on helppo jäljitellä opettajaa.

- i) Ty-tavulla kannattaa artikuloida myös muita rytmejä: sa-laati, mansikka, pik-ku-pu-pu loikki ym. Rytmejä voidaan myös taputtaa, jos oppilas kykenee siihen helposti. Tarkoitus on kuitenkin, että oppilas puhalttaa tai taputtaa rytmikuviot jäljittelemällä opettajaansa. Kun oppilas oivaltaa työskentelytavan, voidaan aloittajaa vaihtaa.

3.2.2 Pre Twinkle – harjoitukset

Kun edellisessä luvussa esitetyt harjoitukset on saatu alulle, jatketaan Pre Twinkle – harjoituksilla, joita tehdään soittimen kanssa ja jotka valmentavat lasta soittamaan oppikirjan ensimmäiset sävellykset.

a) Käsien soittoasento

Sopraanonokkahuiluun laitetaan oikean käden peukalolle pieni tuki. Se auttaa soittajaa kannattelemaan soitinta. (Peukalotukia käytetään usein altto- ja tenorinokkahuiluissa.) Sormien luonnollinen pyöreys voidaan esitellä pienen pallon avulla, kun soittaja asettaa sormensa pallon ympärille. Oikean käden rentoa soittoasentoa haettaessa opettaja voi verrata nokkahuilua hissiin. Oppilaan peukalo on kiinni tuessa ja sormet pyöreänä reikien/teippien päällä. Kun opettaja liikuttaa soitinta ylös ja alas (kuten hissi liikkuu) lapsen oikean käden pysyessä paikoillaan, asettuu käsi rentona oikealle kohdalle ”hissin” saapuessa yläasentoon.

Soitin asetetaan leualle, siihen ei puhalleta vielä. Kun oikea käsi kannattelee soitinta, lasketaan vasen ensin rennoksi. Sillä voi vaikkapa vilkuttaa kaverille. Sen jälkeen se asetetaan paikoilleen vihreiden teippien päälle. Tämän jälkeen voidaan kurkistaa ”kiikareista”: molempien käsien kaarevat sormet muodostavat kiikarin linssit.

Englantilainen Heather Moger kertoi esittelevänsä lapsille soittoasennon neljänä vaiheena:

1. Soitin vasempaan käteen, jalat lepoasennossa.
2. Nokkahuilu leualle ja oikea jalka siirtyy oikealle soittoasentoon.
3. Oikea käsi siirtyy omalle paikalle alempien reikien päälle ja oikea peukalo nojaa kevyesti peukalotukeen.

4. Vasen käsi laskeutuu ensin rentona alas ja sitten nokkahuilulle teippien päälle.

Huomasin näiden vaiheiden helpottavan lasta; hän tietää, missä soitinta pidetään kumarrettaessa ja hänelle selviää jo muutaman toiston jälkeen käsien paikat.

Sormien asentoa opeteltaessa on huomioitava, että molempien käsien pikkusormet ovat soittimen päällä ja jatkavat sormien kaarevaa linjaa.

b) Teipit kuudessa ylimmässä reiässä ja peukaloreiässä

Eniten Suzuki-nokkahuilunsoitonopetus eroaa perinteisestä nokkahuilunopetuksesta aloitussävelessä. Kun perinteisessä soitonopetuksessa aloitetaan usein h^1 - tai f^1 – sävelistä, aloitetaan Suzuki-opetuksessa d^1 – sävelestä.

Kuva 1 Vasta-alkajan teipattu nokkahuilu

Jotta ensimmäinen ääni (d^1) nokkahuilussa soisi hyvin, teipataan soittimen kuusi ylintä reikää ja peukaloreikä. Näin lapsi pysyy keskittymään ensimmäisillä soittotunneillaan vain äänen tuottamiseen. Vasemman käden sormien alla on teipattuna reiät 1,2,3 ja peukalo ja oikean käden sormien alla on teipattuna reiät 4,5 ja 6. Teippeinä voi käyttää sähköliikkeestä saatavia värillisiä teippejä. Suomalaisille

vasemman käden symbolina on vihreä ja oikean käden merkkinä oranssi teippi. Lapset eivät ehkä vielä 4-5 -vuotiaina ymmärrä vihreän teipin ja vasemman käden ja oranssin teipin ja oikean käden yhteyttä, mutta he huomaavat värierot. Pian lapsi oppii muistamaan, kumpi käsistä on alempana. Nancy Daly kertoi laittaneensa eräälle tytölle punaista (red) kynsilakkaa oikean (right) käden kynsiin, jolloin sormet hakeutuivat automaattisesti punaisille teipeille. Opettaja poistaa teippejä soittimesta yksitellen, jolloin opettaja ja vanhempi pystyvät seuraamaan, että ääni soittimessa pysyy kauniina ja käsien asento rentona ja oikeana. Ohjelmisto on rakennettu siten, että teippejä poistetaan ensin oikean käden sormien alta ja sitten vasemman käden. Teippien poistaminen on osoittautunut myös hyväksi motivointikeinoksi.

Teippejä ei kannata poistaa ennen kuin oppilas osaa hyvin kappaleensa. Sen jälkeen, kun teippi on poistettu, on syytä taas kerrata edelliset kappaleet. Näin voidaan tarkistaa, että sormi, jonka alta teippi on poistettu, pysyy omalla paikallaan. Tuttujen kappaleiden kanssa oppilaan on mahdollista keskittyä sormen asentoon.

c) Huulten puhallusasento (ansatsi)

Aloittelevilla nokkahuilisteilla soittimen ilmakehän kulkeutuu helposti kielen mukana sylkeä. Soitin menee "tukkoon", eikä se soi. Sen vuoksi on tärkeää, että harjoitellaan ensin puhallusta ja kielen liikettä suukappaleella, jolloin voidaan tarkistaa, ettei soitin mene liian syvälle suuhun etuhampaiden taakse. Jotta suukappaleesta saadaan soittimen aloitusääniä lähellä olevia ääniä, tukitaan suukappaleen alapää muotoilulla pullonkorkilla. Huomasin, että paras ääni tuli, kun käytti aitoa luonnonkorkkia. Sen pystyi myös helpoiten vuolemaan suukappaleen kokoiseksi. Tukittu suukappale soi lähes samalla tavalla kuin g²- sävel.

Heather Moger kertoi, että hän on käyttänyt nuorimpien oppilaittensa kanssa puisia pillejä, jotka muistuttavat nokkahuilun suukappaletta. Näillä on hänen mukaansa helppo neuvoa, kuinka nokkahuilu asetetaan huulten väliin ja hyvä harjoitella oikeaa artikulaatiota.

Puhallusasentoa valmistavat harjoitukset:

- 1) Opettaja näyttää mallin puhalluksesta ja oppilas jäljittelee opettajaa. Koska puhalluksesta syntyvää ilmavirtaa ei näe, olen pyytänyt oppilasta puhaltamaan kevyesti ja tasaisesti omaan käteensä tai esimerkiksi höyheneen.
- 2) Seuraavaksi annetaan lapselle nokkahuilun suukappale. Huulet asetetaan puhallusasentoon, jolloin ne ovat hieman ulospäin. Kieli muodostaa tyy-tavua ja samalla puhalletaan kohti suukappaletta. Näin syntyy ääni, vaikka soitin ei vielä ole huulten välissä. Tällä tavalla on helppo havainnollistaa suukappaleella kulma, missä soitin parhaiten soi, nokkahuilu siis jatkaa ilmavirran suuntaa.
- 3) Oppilas ryhtyy soittamaan ensimmäisiä ääniä suukappaleella. Opettaja asettaa soittimen ensin lapsen huulten väliin kertoen samalla, miten hän toimii. Kun lapsi seuraavaksi tekee saman itse, hänelle on jäänyt mieleen ilmaisu soittimen paikasta huulten välissä. (Vertaa: laita soitin suuhun.) Silloin, kun ei soiteta, suukappale ja myöhemmin koko nokkahuilu on lepoasennossa vasemmassa kädessä.

d) Aloitus d¹-sävelellä

Kun oppilas on valmis soittamaan koko sopraanonokkahuilulla ensimmäisen d¹- sävelen, on malli hyvästä äänestä erittäin tärkeä. Opettaja soittaa tunnilla mallin ja oppilas jäljittelee häntä. Kotona äiti/isä pystyvät toimiaan esimerkkinä, koska vanhempia on valmennuksessa neuvottu soittamaan nokkahuilua. Vanhempien mallisoiton ei tarvitse olla "täydellinen", riittää että lapsi kuulee d¹ -sävelen ja pystyy vertaamaan oman soittimensa ääntä kuulemaansa. D¹-sävelellä tehdään samat rytmiharjoitukset kun suukappaleella aikaisemmin. Opettaja soittaa rytmikuvion ja oppilas toistaa sen. Näin voidaan verrata, että d¹-sävelet ovat samanlaisia.

D¹ -sävel ei ole sopraanonokkahuilun helpoin ääni, mutta kun sen saa soimaan kauniisti ja tasaisesti, soivat muut äänet varmasti. Mielikuva pehmeästä, tasaisesta ja lempeästä kesätuulesta voi auttaa soittajaa tavoittelemaan hyvin soivaa aloitussäveltä.

e) Artikulaatio

Ensimmäisessä Suzuki-nokkahuilunuottikirjassa on kappaleiden artikulaatiotavat merkitty nuotteihin. T tarkoittaa staccato-kieltä, joka alkaa ty-tavulla. D on pehmeämpi kieli dy-tavulla ja R muistuttaa legatoa, joka artikuloidaan ru-tavulla. Kirjassa on myös joihinkin sävellyksiin lisätty nuottien päälle piste ilmaisemaan staccatoa tai viiva ilmaisemaan pitkään soivaa säveltä. CD-levyllä Marion Verbruggen noudattaa painettua artikulaatiota. Oppilaille esitellään alussa ty-kielitys ja pehmeämpi dy-aluke ensimmäisen kerran kappaleessa Maijan karitsa (4). Ru-kielitys opetetaan varsinaisesti vasta kolmannessa oppikirjassa, samoin tuplakieli ja notes inegales (inegalisointi). Koska oppilailla ei ole nuotteja, heidän artikulaatiotapansa muodostuu tässä vaiheessa opettajaa ja äänitettä jäljittelemällä.

Artikulaatio on nokkahuilunsoitossa erittäin tärkeä asia. Vaikka oppilaat eivät alussa kykenisi toteuttamaan kuin ty-alukkeen, voidaan dy – alukkeeseen palata, kun kappaleita kerrataan.

f) Unisono ja moniäänisyys ryhmässä

Kun oppilaat soittavat ryhmässä, aloitetaan ensin unisonosoitolla. Sävelpuhtaus on hepoin tarkistaa unisonosoitolla, samoin yhtenäinen soittotapa ja luonnolliset hengityspaikat. Jos ryhmässä on eri-ikäisiä soittajia, voi isoimmille antaa soitettavaksi helppoja harmoniaääniä. Opettaja soittaa nuorimpien kanssa samaa melodiaa tai mahdollisesti yksittäisiä säestäviä ääniä, esimerkiksi d¹- sävel Peippo-kappaleen (10) jokaisen tahdin alkuun. Peippo (10) ja Jaakko kulta (31) soitetaan myös kaanonissa.

Isoimmat oppilaat myös mielellään soittavat alttoa ja tenoria ryhmässä. Näin pääsevät eri- ikäiset ja -tasoiset nauttimaan yhteissoitosta, kun jokaisella on kykyjensä mukaista soitettavaa.

CD-levyllä on säestävänä soittimena cembalo. Opetustilanteessa tai kotona on pianon käyttö mahdollista, koska Suzuki-vihon säestykset ovat riittävän kevyesti soitinnettua. Sähköistä kosketinsoitinta, josta saadaan hyvä cembaloääni, on myös usein käytetty. Toisinaan

säestävinä soittimina voi olla myös kitara tai kantele, jolla laulavan, legatomelodian (Käki ja Pilvet) säestäminen onnistuu erittäin hyvin.

3.3 Ohjelmiston käyttö

Suzuki-sopraanonokkahuilukirjan ja alttonokkahuilukirjan ensimmäisissä osissa on samat sävellykset. Sopraanolla aloitetaan D-duurissa Lintu-laulu ja altolla sama soitetaan G-duurissa. Yleensä lapset aloittavat nokkahuilunsoiton 4-5 -vuotiaina, jolloin sopraano on luonnollisin aloitussoitin. Mutta jos aloittelija on vanhempi ja kookkaampi, voi aloitussoitin yhtä hyvin olla alttonokkahuilu. Opettaja ratkaisee, kummalla soittimella kannattaa aloittaa.

Suzuki-nokkahuilukirjan toisessa osassa kolme ensimmäistä sävellystä ovat samat sopraanolla ja altolla. Sen jälkeen kirjoissa on oma ohjelmisto kummallekin soittimelle. Sopraanokirjassa 2 ja 3 on joitakin G. F. Händelin alttosonaattien osia, jotka ovat myös alttokirjassa 2 ja 3. Ne lapset jotka aloittavat varhain, saavat olla vielä näitä teoksia soitettaessa niin pienikokoisia, etteivät he pysty soittamaan alttonokkahuilua. Esimerkiksi G.F. Händelin Sonaatti F-duuri 4. osa Allegro on altolla III kirjassa toisena kappaleena. Sopraanolla sama osa soitetaan C-duurissa III kirjassa kahdeksantena kappaleena. Sormitukset ovat samat, mutta sävellaji eri.

3.3.1 Ensimmäisen sopraanonokkahuilukirjan ohjelmiston käyttö ja uusien sävelien oppiminen

Koska Suzuki-nokkahuiluopetuksen aloitus poikkeaa perinteisestä opetuksesta, kerron seuraavassa ensimmäisen oppikirjan sävellysten opettamisesta ja niiden pedagogisista sisällöistä. Suzuki-opettaja tuntee Suzuki-oppikirjojen sävellykset eli ohjelmiston erittäin hyvin. Hän tietää kappaleiden opetuskohdat ja osaa yhdistää opetustilanteessa ne aikaisemmin harjoiteltuun materiaaliin. Edelliset sävelmät toimivat etydeinä seuraaville, oppiminen etenee "askeleittain" ja jokaisen oppilaan omien kykyjen mukaan. Yleensä opettaja ei käytä nuotteja opetustilanteessa (nuotit vain vanhemmilla), näin hän pääsee lähemmäksi lasta ja saa katsekontaktin. Ryhmätunnilla unisono-soitossa ei käytetä nuotteja.

Ensimmäisessä oppikirjassa on 33 kappaletta (liite 2), tosin Lintu-laulu on eri sormitusyhdistelmissä neljä kertaa ja Maijan karitsa kahdessa eri sävellajissa. Kappaleet ovat pääasiassa lyhyitä kansansävelmiä. Sävellykset etenevät hyvin johdonmukaisesti ja ääniala laajenee d^1 -sävelestä nopeasti, niin että kappaleessa Allegro (18) soitetaan jo d^2 . D-duuri ja G-duuri ovat pääsävellajeja. Vastaavasti, jos aloittaa alttokirjalla G-duuri ja C-duuri ovat pääsävellajeja.

Ensimmäisen osan sävellysten opetuskohdat

Kun Lintu-laulun rytmi on selvä, voidaan poistaa ensimmäinen oranssi/punainen teippi neljännen reiän päältä. Näin saadaan fis^1 – sävel ja varsinainen melodia sävellykseen. Opettaja voi tarvittaessa auttaa oppilaan oikean käden etusormen liikettä.

Seuraava Lintu-laulu (2) vaatii kuudennen reiän aukaisemisen. Jos lapsi ei pysty peittämään oikean käden etusormella neljättä reikää soittaessaan d^1 - e^1 yhdistelmää, voi neljännen reiän väliaikaisesti teipata kiinni. Yleensä teippiä ei kuitenkaan enää aseteta takaisin, jos se on jo reiältä poistettu. Tässä vaiheessa lapsi osaa vasta niin vähän ohjelmistoa, että voidaan poiketa tavoista.

Lauletaan (3) kappaleen fis^1 - e^1 -vaihto voidaan esitellä lapselle keinulautana. Oikean käden keskisormi on laudan tukipiste, nimetön ja etusormi vuorottelevat rei'illä. Nokkahuilu voi nojata oppilaan leukaan ja hän voi katsoa ensin sormiensa liikettä ilman puhallusta. Yleensä sormen nostaminen vaatii nuorimmilta oppilailta eniten keskittymistä.

Maijan karitsassa (4) ja walesilaisessa Kehtolaulussa (5) käytetään ensimmäisen kerran pehmeää dyy -kielitystä ja sävelet soitetaan täyteen kestoonsa. Ennen Hämähäkki pitkäjalkaa (6) poistetaan viimeinen oikean käden teippi viidennen reiän päältä.

Kun ennen Lintu-laulua (7) poistetaan vihreä teippi kolmannen reiän päältä, pystytään soittamaan D-duurin viisi ensimmäistä säveltä. Asteikkokulkua voidaan harjoitella suomalaisilla sävelmällä Satu meni saunaan ja Kalle katsoi taivahalle. Kappaleet Käki (8), Ranskalainen lastenlaulu (9) ja Peippo (10) ovat kaikki äänialalla d^1 - a^1 .

Maijan karitsa (11) on transponoitu G-duuriin ja sitä ennen poistetaan teippi toisen reiän päältä. Jälleen kannattaa soittaa Lintu-laulu a^1-h^1 ja g^1-h^1 –sävelillä ja Kehtolaulu (5) G-duurissa. Kuutamolla (12) on myös G-duurissa.

Kappaleet 13–16 ovat D-duurissa ja ne soitetaan edelleen niin, että nokkahuilussa on kaksi reikää teipattu kiinni. Lintu-laulussa (17) poistetaan peukaloteippi, jotta sävel cis^2 saadaan soimaan. Oppilasta pyydetään pudottamaan peukaloaan hieman alaspäin. Seuraavaksi poistetaan viimeinen teippi ensimmäiseltä reiältä ja soitetaan Lintu cis^2-d^2 -sävelillä. Oppikirjassa on valmistavat harjoitukset h^1-cis^2 ja cis^2-d^2 –sävelille, jotka soitetaan sekä staccato että portato. Myös oppikirjan viiden sävelen asteikkoharjoitus D-duurissa pystytään tässä vaiheessa hyvin soittamaan.

Nancy Daly on ehdottanut, että seuraavien kappaleiden järjestystä vaihdettaisiin: Allegrosta tulisi numero 18, saksalainen Pilvet olisi numero 19 ja The Best of Times olisi numero 20. Pidän kappaleiden järjestyksen vaihtoa erittäin hyvänä. Allegrossa keskitytään edelleen staccato-soittoon ja $h^1-cis^2-d^2-h^1$ sormituksiin. Pilvissä opetetaan legato ja soitetaan laulavasti (singing tones). The Best of Times –kappaleessa käytetään legatoa enemmän ja myös cis^2 –säveltä. Tämän teoksen opetteluun kannattaa antaa aikaa.

Kappaleessa 21 Hyvästi talvi opetetaan c^2 -sävel. Klovnin tanssi (22) kuten myös edellinen ja kaksi seuraavaa sävellystä ovat G-duurissa. Klovnin tanssissa harjoitellaan kolmisointua ja kvinttihyppyä valmistavissa harjoituksissa.

Punapaula (23) valmistaa oppilasta soittamaan laajoja intervaleja. Harjoitukset, jotka ovat ennen kappaletta, ovat etydejä Punapaulaan. Tässä vaiheessa voi kerrata muutkin $\frac{3}{4}$ tahtilajissa olevat kappaleet (Käki ja Hyvästi talvi).

Pieni metsälintu – sävellyksessä (24) esiintyy sama kvinttihyppy kuin Klovnin tanssissa, nyt vain erilaisella artikulaatiolla. Kreikkalainen kansansävelmä Veneeni (25) on hidas teos, jossa voidaan kiinnittää jälleen huomio sointiin. Tässä kappaleessa harjoitellaan trilli ensimmäistä kertaa.

Kyyhky (26) sopii erittäin hyvin nokkahuilulle ja kitaralle. Tämän teoksen ”teaching point” on sävelpuhtaus ja sen myötä ilmanpaineen vaihtelu, sekä

c¹ – sävel. Kun melodian menee ylöspäin, täytyy soittajan lisätä ilmapvirran painetta, jotta intonaatio säilyy.

Unkarilaisessa tanssissa (27) harjoitellaan f¹-säveltä hausalla tavalla. Nancy Daly kertoi (kurssi 2008) opettavansa c¹-f¹ sormituksen krokotiilin suuna: keskisormen noustessa krokotiili avaa suunsa. Sormituksessa d¹-f¹ krokotiilin häntä nousee, kun suu menee kiinni.

Ennen kappaletta Hannu ja Kerttu (28) valmistetaan harjoitukset b¹-sävelellä. Käki, Peippo, Tuiki, tuiki tähtönen ja harjoitukset Satu meni saunaan ja Kalle katsoi taivahalle transponoidaan F-duuriin. Kappaleet 29–31 vahvistavat F-duurissa soittamista. Ääniala on c¹-d².

Kuninkaan lapset (32) on ensimmäinen kappale 6/8 tahtilajissa. Teos voidaan harjoitella kysymys (kaksi tahtia) ja vastaus (kaksi tahtia) periaatteella. Artikulaatio, jossa on kolme 1/8 osaa, joista kaksi ensimmäistä on sidottu, on uusi asia ja se on syytä esitellä ensin oppilaalle g-molli asteikon ensimmäisiä säveliä käyttäen.

Ensimmäisen kirjan viimeinen teos on W.A.Mozartin Toukokuu. Tässä on hyvä kertoa säveltäjästä, koska kirjan lähes kaikkien kappaleiden tekijät ovat tuntemattomia. Uusien sävelien dis¹ ja gis¹ harjoittelemiselle on annettava aikaa. Jälleen voidaan käyttää Lintu-laulua dis¹- g¹ ja dis¹- e¹ yhdistelmissä, samoin gis¹-a¹ – sävelillä. D-duuri kolmisointua ja e-molli septimisointua kannattaa harjoitella myös sävelpuhtauden vuoksi.

Toisen oppikirjan alussa siirrytään e² -sävelelle ja harjoitellaan vasemman peukalon nivelen taivuttamista. Lapsi voi asettaa oman peukalonsa opettajan peukalon päälle, jolloin pienen liikkeen voi tuntea ja nähdä samanaikaisesti. Tämä harjoitus voidaan esitellä oppilaalle jo ensimmäisen kirjan lopussa.

3.3.2 Kertaus

Suzuki-opetuksen eräs perusajatus on jatkuva kertaus. Oppilas soittaa oppitunnin aikana useampaa kappaletta. Yksi niistä on aivan uusi, josta opetellaan jokin pieni yksityiskohta. Toinen on työstettävä teos, jota oppilas hioo opettajan kanssa esityskuntoon ja kolmas on vanha kappale, jonka tulkintaa vielä syvennetään.

Kertauksen periaate on taitojen kasvattaminen jo opitun pohjalta. Suzuki-oppilaat pitävät yllä käytännössä koko ohjelmistoaan ja palaavat aika ajoin tiettyihin teoksiin pystyäkseen kehittämään tulkintojansa. Pitämällä yllä kymmeniä teoksia ja opettelemalla samanaikaisesti uusia, edistetään merkittävästi myös yhtä opetuksen tärkeistä päämääristä: muistin kehittymistä. (Rajakoski 2003, 6.)

Esimerkiksi puhaltajilla hengitystekniikka on alkeistasolla vielä vaatimaton, mutta soittotaidon kehittyessä ilman hallintaan voidaan kiinnittää enemmän huomiota erityisesti vanhoissa kappaleissa, jotka hallitaan teknisesti.

Lapset pitävät vanhojen kappaleiden soittamisesta ja esiintymisiin valitaankin aina teos, joka on ollut ohjelmistossa jo pitkän aikaa. Ryhmätunnilla kappaleiden kertaaminen tapahtuu kuin huomaamatta. Usein samalle sävellykselle saadaan myös useita toistoja, kun yksityiskohtia hiotaan ja sointia parannetaan.

3.3.3 Nuotinluku ja siirtyminen alttonokkahuiluun

Suzuki-opetuksessa nuotit ovat aluksi vain vanhempien käytössä. Lapselle voidaan näyttää nuottikirjasta harjoiteltavaa kohtaa tai teosta, vaikka hän ei vielä nuotteja osaisi lukeakaan. Yleensä nuotit alkavat kiinnostaa lasta hänen opetellessaan lukemaan, jolloin kirjaimet ja symbolit saavat uuden merkityksen.

Suzuki-nokkahuiluopetuksessa nuotinluku voidaan aloittaa kappaleen *Pilvet* (19) jälkeen, jos lapsi osaa lukea. Tässä vaiheessa oppilas hallitsee yleensä perusasiat soittimestaan. Nuotinlukumateriaalina käytetään soitinkouluja esimerkiksi *Nokkela nokkahuilu* (Ruottinen-Forsman) ja *Pieni puhaltaja* (Paulin-Hämäläinen), joita soitetaan Suzuki-ohjelmiston rinnalla. Suzuki-ohjelmistoa opetellaan edelleen kuulonvaraisesti jäljittelemällä äänitettä ja opettajaa. Olen huomannut edellä mainittujen oppikirjojen esittelevän nuotit lähes samassa järjestyksessä kuin Suzuki-vihkossa. Se helpottaa nuottien opettelua, koska kaikki sormitukset ovat oppilaalle tuttuja.

Suomalaisista nokkahuilun alkeisoppikirjoista *Olin nokkahuilukoulu* (From, Kaikkonen, Ollaranta) ja *Nokkahuilutie* (Luimula) voi ottaa materiaalia, kun

tarvitaan lisää suomalaisia sävelmiä tai helppoja yhteismusiikkikappaleita. Saksalaisia ja englantilaisia alkeisoppikirjoja nokkahuilulle on runsaasti. Näiden vertailu voisi olla seuraava opinnäytetyö.

Käytän nuoteista sävelnimiä (d,e,fis jne.) ja puhuessani sormituksista käytän samoja nimiä (d¹-sormitus, e¹-sormitus jne.). Vaikka oppilaat eivät vielä tuntisikaan d-kirjainta, yhdistyy heidän mielessään d:n sormitus d-säveleen ja myöhemmin d¹-nuottiin viivastolla.

Nuotinluvun opettelu on hyvin yksilöllistä, aivan kuten lukemaan opettelu yleensäkin. Samanikäisistä lapsista osa lukee sujuvasti jo ennen kouluun menoa, toiset oppivat vasta kevätlukukaudella. On tärkeää, että oppilaalla on samantasoisia nuotinlukutehtäviä useita, jolloin hän kokee onnistuvansa tehtävissä.

Alttonokkahuilu otetaan soittimeksi sopraanon rinnalle, kun oppilaan fyysinen rakenne antaa siihen mahdollisuuden ja nuotinluku on selvinnyt hänelle. Musiikkiopistoissa ensimmäinen tasotutkinto suoritetaan yleensä sopraanolla ja sen jälkeen aloitetaan alttonokkahuilulla. Kun oppilas saa soittimen ja on kuunnellut alton CD-levyä, pyytää opettaja häntä kertamaan ensimmäisen Suzuki-nokkahuilukoulun sävellykset. Alttonokkahuilussa ei käytetä enää värillisiä teippejä reikien päällä. Kappaleet ja sormitukset ovat samat kuin sopraanolla, sävellajit eivät. On tärkeää, että oppilas kuuntelee levyä, jolloin tavoiteltavan, kauniin äänen malli jää mieleen. Suzuki-ohjelmistoa opetellaan sekä sopraanolla että altolla.

Alttonokkahuilun nuotinlukukirjana voidaan käyttää esimerkiksi *Blockflöjten och jag 3* – oppikirjaa (Pehrsson, Stjärneback, Ehrling). Pekka Silen kertoi (henkilökohtainen tiedonanto 16.4.2010) Manfred Zimmermannin *Die Altblockflöte* – kirjan olevan monipuolinen alttonokkahuilukoulu. Flauto Dolce – kirjaa (Dahlström, Cederlöf) saanee enää vain kirjastoista, mutta se on sopivasti progressiivinen ja selkeä, suomalainen oppikirjakirja.

Jos oppilas on aloittanut alttonokkahuilulla, tehdään siirtyminen sopraanoon kuuntelemalla ensin sopraanon CD-levyä ja kertaamalla jo altolla opitut sävelmät sopraanolla.

3.4 Ero muuhun nokkahuiluopetukseen

Suzuki-soitonopetuksen aloittavat lapset ovat 4-6-vuotiaita, mikä on muuhun nokkahuiluopetukseen, niin sanottuun perinteiseen opetukseen verrattuna noin 2-4 vuotta varhaisempi aloitusikä. Tämän ikäinen lapsi ymmärtää sanallisia neuvoja, tarkkailee aikuisen käyttäytymistä ja jäljittelee usein kuulemaansa ja näkemäänsä.

Suzuki-opetukseen lapset otetaan testaamatta. Usein alle kouluikäiselle on perinteistä musiikkiopiston musikaalisuustestiä vaikea tehdä, koska vain harva tämän ikäinen lapsi on niin rohkea, että laulaa pyydettyään. Rytmien ja melodian toistaminen testitilanteessa ei sekään anna aina oikeaa kuvaa lapsen kyvyistä.

Vaikka lapsia ei testata, vanhempia haastatellaan. Vanhemmille selvitetään Suzuki-opetuksen pääperiaatteet ja tiedustellaan heidän mahdollisuuttaan sitoutua pitkäjänteiseen, koko perhettä koskevan harrastuksen aloittamiseen. Vanhempien aktiivinen mukanaolo mahdollistaa opettaja-oppilas-vanhempi – yhteistyön, joka on Suzuki-opetuksessa tärkeää ja yhteistyö jatkuu vielä senkin jälkeen, kun lapsi on jo niin vanha, ettei vanhempi enää osallistu lapsensa soittotunnille säännöllisesti.

Suzuki-oppilas on yleensä soittotunnilla soittoparin kanssa ensimmäisinä vuosina. Käytännön järjestelyt toisinaan estävät sen, mutta viimeistään ryhmätunnilla lapset tapaavat muita saman instrumentin soittajia. Suzuki-nokkahuilunsoitossa yhteismusiikkiin ryhdytään heti, kun soittimesta saa äänen. Oppilaan aloittaessa nuottien opiskelun, hän on soittanut jo paljon yhdessä muiden kanssa.

Kun ohjelmisto on kaikilla sama, voivat ryhmätunneilla soittaa eritasoiset oppilaat yhdessä. Isompien soittaessa nuoremmat voivat säestää helpoilla sävelillä tai istua kuuntelemassa. Usein ryhmätunneilla liikutaan musiikin mukana tai keskitytään kuuntelemaan kavereiden soittoesityksiä.

Suzuki-opetuksen eräänä arvona on, että kaikilla on kyky oppia. Kari Ahonen (2004,11) kirjoittaa, että musiikillinen tietämys ja taidot omaksutaan vähitellen samojen lainalaisuuksien mukaan kuin muutkin taidot. Sen perusteella kaikilla lapsilla on potentiaalia musiikilliseen kasvuun. Suzuki-opettaja luottaa siihen, että oppilaat oppivat. Opettajan

asenne vaikuttaa oppimiseen, siksi opettajan ja koko perheen tulisi pyrkiä oppimista tukevaan ja kannustavaan ilmapiiriin.

Koska harjoiteltavan ohjelmiston nuotit ovat opintojen alkuvaiheessa vain vanhempien käytössä, lapset oppivat kappaleensa kuuntelemalla äänitettä. Siten lapsille muodostuu soiva mielikuva opeteltavista teoksista kokonaisuuksina ja mallioppimista tapahtuu jo kotona. Opettajan tehtävä on jakaa kappaleet osiin, jotka voidaan opettaa lapsille heidän oppimiskykijensä mukaan. Kokonaisuudet muodostuvat näistä osasuorituksista. Teosten opettelu pienissä "askelissa" on motivoivaa ja palkitsevaa, kun lapsi kokee onnistuvansa.

Vaikka Suzuki-oppilaan nuotinlukutaito olisi jo kehittynyt pitkälle, on opiskeluperiaate edelleen sama: tutustutaan opiskeltavaan teokseen kuuntelemalla ja jaetaan se harjoiteltaviin osiin, joita työstetään teknisesti.

Suzuki-oppilaat kertaavat ohjelmistoa ja ylläpitävät jo opittuja kappaleita ehkä enemmän kuin perinteiset oppilaat. Kappaleita kerrataan ryhmätunneilla ja yksityistunneilla ja erityisesti Suzuki-oppilaiden kesä- ja talvileireillä. Nokkahuilistien on tärkeää kerrata jo opittuja kappaleita silloin, kun teippi poistetaan otoreiän päältä. Tutuissa kappaleissa on helppo tarkistaa sormien hyvä asento.

Nokkahuilunsoitossa merkittävin ero on aloitusäänessä: monet nokkahuiluoppikirjat esittelevät ensimmäiseksi säveleksi h^1 , mutta Suzuki-ohjelmistossa aloitussävel on d^1 . Katherine White (2010) perustelee aloitussävelen käyttöä d^1 sillä, että silloin saadaan sormille heti hyvä asento. Kun teipit poistetaan nokkahuilun reikien päältä yksitellen, voidaan seurata, että sormien asento pysyy tarkoituksenmukaisena.

Kun nokkahuilun kuusi ylintä reikää ja peukaloreikä teipataan kiinni, pystyy oppilas aluksi keskittymään erityisesti pehmeän äänen puhaltamiseen ja artikulaatioon. Kauniin äänen tuottaminen soittimesta heti alusta alkaen on Suzuki-soitonopiskelussa tärkeä asia.

Suzuki-nokkahuiluoppikirjoihin on painettu myös ääniharjoituksia, jotka on muokattu nokkahuilulle Marcel Moysen kirjasta *De la Sonorite*. Katherine White on valinnut staccato-harjoituksia ja tasaista puhallusta vaativia pitkien äänten harjoituksia. Ranskalainen huilisti Marcel Moyse (1934,2) on

kirjoittanut näiden harjoitusten auttavan äänen täyteläisyyden ja värin hakemiseen, äänen alukkeiden selkeyteen ja legato-soittoon. Näillä tehtävillä voidaan hyvin harjoitella myös ilmavirran nopeuden muuttamista, vasemman käden peukaloreiän avaamista ja sävelpuhtautta. Suzuki-oppilaan soittotunti alkaa yleensä ääniharjoituksella, joka voi olla jokin muukin, mikä kirjaan on painettu.

Nokkahuiluoppilaat, kuten muutkin Suzuki-oppilaat, esiintyvät heti kun siihen kykenevät. Omalla soittotunnilla esiinnyttään soittoparille, kotona esimerkiksi isovanhemmille tai syntymäpäivillä sukulaistädille. Esiintymisiin valmistaudutaan, mutta niihin yritetään suhtautua kuitenkin ”kevyesti”. Jos jokin esitys ei onnistu toivotulla tavalla, yritetään seuraavalla kerralla paremmin. Kun esiintymisiä on paljon, ei yksittäisille epäonnistumisille anna niin paljon painoa.

3.5 Suzuki-nokkahuiluoppilaiden ensimmäinen lukuvuosi PKMO:ssa

Olen opettanut Suzuki-huiluoppilaita vuodesta 1993, mutta Suzuki-nokkahuiluoppilaita näin ensimmäisen kerran vasta Lontoossa huhtikuussa 2008. En hämmästynyt englantilaisten oppilaiden yhteissoittoa, mutta kylläkin heidän teknistä osaamistaan. Lasten pääsiäisloman aikana järjestelylle kolmen päivän kurssille osallistui 11 noin 6-13 –vuotiasta nokkahuilistia, jotka soittivat kappaleita nokkahuilukirjoista 1-4.

Keväällä 2009, kun Pohjois-Kymen musiikkiopistoon otettiin uusia Suzuki-oppilaita, ilmoittautui mukaan neljä perhettä, joiden lapsille haluttiin soittimeksi nokkahuilu. Vanhempien haastattelussa kerroin Suzuki-nokkahuiluopetuksen olevan uutta Suomessa ja alkava ryhmä tulisi olemaan ensimmäinen Pohjoismaissa. Kerroin myös opiskeluni jatkuvan Suzuki-nokkahuiluopettajakoulutuksessa, koska olin vasta keväällä 2008 aloittanut ja koulutus on pitkäkestoinen.

3.5.1 Vanhempien ohjaus

Aloitin nokkahuiluoppilaitteni vanhempien valmennuksen kesäkuussa 2009 ja annoin heille kansion, johon olin koonnut perusasioita Suzuki-soitonopiskelusta. Kansio kiersi kesän aikana perheeltä toiselle ja he lukivat Suzukin kirjan Rakkaudella kasvatettu sekä Winbergin Suzuki-soitonopetus-

menetelmästä. Olin tilannut kullekin perheille ensimmäisen nokkahuilu-oppikirjan ja siihen kuuluvan CD-levyn.

Elokuussa, kun lukukausi alkoi, aloitin vanhempien valmennuksella. Siihen osallistui neljä aikuista, kaikki eri perheistä. Kaksi heistä oli ollut valmennuksessa aikaisemmin, koska heidän perheissään oli jo menetelmällä opiskeleva lapsi.

Kolmen viikon ajan tapasin vanhemmat kaksi kertaa viikossa lasten soittotuntien aikana. Esittelin yhteistyö- ja vuorovaikutuskolmion, jolla pystyin havainnollistamaan, miksi opettajan ja vanhemman välinen yhteistyö on tärkeää. Kerroin Shinichi Suzukin arvomaailmasta, joka korostaa lapsen kasvuympäristön merkitystä ja välttää vääränlaista kilpailumieltä aikuisissa. Kerroin myös, että pyrimme luomaan ryhmällemme kannustavan ja optimistisen oppimisilmapiirin. Selvitin, että soitonopiskelu on pitkäjännitteistä ja vaatii kaikkien kärsivällisyyttä.

Osa vanhemmista osti oman nokkahuilun ja pari käytti lapsen soitinta, kun aloitin nokkahuilusoiton opetuksen heidän kanssaan. Soitimme ensin suukappaleella, sitten lisäsimme runko-osan, josta teippasin reiät kiinni ja näytin soittoasennon. Kerroin vanhemmille puhallustekniikasta ja artikuloinnista. Kaikki valmennukseen osallistuneet vanhemmat soittivat ensimmäisestä kirjasta sävelmät Käki-lauluun asti (8), jonkun kanssa pääsin pidemmällekin. Kolmen viikon pikakurssilla ei tietenkään tule kaunista ääntä ja sormitusyhdistelmät kangertelivat, mutta soitonopiskelun periaatteet tulivat selväksi. Kaikkien vanhempien mielestä valmennus oli hyödyllistä ja selvitti päämääriä, mihin lapsen kanssa oli tarkoitus edetä.

Järjestin helmikuun alussa vanhempienillan, jonne ilokseni saapuivat kaikki nokkahuiluvalmennukseen osallistuneet aikuiset. Kerroin tulevasta kevään ohjelmasta ja kysyin heidän mahdollisuuksiaan päästä lapsensa mukaan näytetunnille Metropoliaan toukokuussa. Kaikki lupautuivat mukaan. Sain kuulla myös, että lapset pitävät erityisesti ryhmätunneista ja kaikki suhtautuvat nokkahuilunsoiton opiskeluun positiivisesti.

3.5.2 Aloitus oppilaiden kanssa ja eteneminen

Kun lasten vuoro tuli aloittaa syyskuun puolessa välissä, otin heidät kaikki samalle tunnille. Osa lapsista oli käynyt seuraamassa opetustani

vanhempien valmennuksen aikana ja huomasin, että heille olin tutumpi kuin niille lapsille, jotka tapasivat minut ensimmäisen kerran. En ollut korostanut tuntien seuraamisen hyödyllisyyttä, mutta seuraavalla kerralla, aloittaessani uuden ryhmän kanssa (varsinkin jos lapsi on arka tai ujo), pyydän vanhempia tuomaan lapsensa katsomaan opetustani. Ensimmäisellä yhteisellä tunnilla otin vanhemmat mukaan nimileikkiin ja taputin rytmejä lasten kanssa yhdessä. Tiesin lasten ikäerot ja otin sen huomioon.

Oppilaistani 7-vuotias tyttö A oli soittanut Suzuki-menetelmällä viulua aikaisemmin noin vuoden, joten hänen edistymisensä oli ennustettavissa. Hän tiesi, mitä soittotunnilla tehdään ja mikä on opettajan rooli. Hänen perheessään on menetelmällä viulua soittava isovelji, joten heillä oli jo harjoittelutavat soitonopiskeluun. Viiden viikon jälkeen A soitti Hämähäkki pitkäjalka (6)-kappaletta, eikä hänellä ollut enää oikean käden sormien alla teippejä. Ennen joulua oppilaskonsertissa hän esitti Maijan karitsan (4) cembalon säestyksellä. Tammikuun alussa hänellä oli soittimessaan vihreät teipit vain vasemman käden etusormen ja peukalon alla.

6-vuotiaalla tytöllä B on alttoviulua soittava isovelji, joten soittotunneilla käyminen ja kotiharjoittelu olivat hänen perheelleen myös tuttuja. Aloittaessaan syyskuussa häneltä puuttuivat etuhampaat ylhäältä edestä, mikä seurauksena nokkahuilun pää helposti meni liian syvälle suuhun. Onneksi asia korjaantui luonnollisella tavalla parissa kuukaudessa. Hänen nokkahuilustaan poistettiin samalla viikolla oikean käden teipit kuin tytöltä A. Tyttö B teki ahkerasti marraskuussa töitä, että sai oikean käden sormet pysymään niille tarkoitetuilla paikoilla. Joulukonsertissa hän esitti Kalle katsoi taivahalle -kappaleen (ääniala d¹-a¹) cembalon kanssa. Tammikuun lopussa etsimme vasemman käden sormille oikeaa asentoa. Teipit olivat enää etusormen ja peukalon alla. Soitin kääntyi hieman soittajan oikealle puolelle ja tuntui, että vasemman käden keskisormi oli liian pitkä. Pyysin lasta kertaamaan kaikki edelliset kappaleet ja kiinnittämään erityistä huomiota vasempaan käteen. Helmikuun lopussa Mehiläinen (13) onnistui jo erinomaisesti ja Tuiki, tuiki tähtönen (14) soi hienosti.

5-vuotias tyttö C kävi nokkahuilukonsertissa äitinsä kanssa elokuussa ja oli kuulemastaan kiinnostunut. Alkusyksystä pystyin työskentelemään lapsen kanssa, mutta useiden sairauspoissaolojensa jälkeen ei lapsi enää suostunut

yhteistyöhön marraskuussa. Lapsi oli myös väsynyt tunnilla, mikä johtui todennäköisesti hänen sairastelustaan. Tohtori Suzukin sanoin ajattelin, että tämä lapsi ei ole vielä valmis soitto-opintoihin. Hänelle ja hänen perheelleen täytyy antaa vielä aikaa kypsyä. Joululoman jälkeen perheen äiti ilmoitti, että he ottaisivat uuden yrityksen soitto-opintoihin ensi syksynä. En hämmästynyt asiaa, ainoastaan harmittelin, että hänen soittokaverinsa poika D jäi nyt ilman paria.

Nuorin uusista nokkahuiluoppilaistani on 4-vuotias poika D. Hänen kätensä ovat sopivat kokoiset ja rennot sopraanonokkahuilun otteisiin, eikä suun seudulla ole kiristyyksiä. Kädet ovat hieman liiankin pehmeät, niin että sormet ajoittain erehtyvät peittämään ääniaukot vain osittain. Pojan kieli toimii eri artikulaatioissa hyvin, mutta soittoasento kaipaa vielä kohennusta. Lokakuun lopussa D soitti Lintu – laulut d-fis ja d-e sävelillä yksin ilman apuani. Helmikuun lopussa harjoittelimme Käki-laulua (8).

3.5.3 Merkittäviä hetkiä opetuksessa

Koska olen ollut Suzuki-huiluopettajana vuodesta 1993, tiedän että ensimmäinen lukuvuosi uusien oppilaiden kanssa menee tutustumisessa puolin ja toisin. Olen yrittänyt toimia oppitunneilla johdonmukaisesti samalla tavalla ja opetellut ”lukemaan” lapsista, mikä on riittävästi soittoa ja uutta asiaa kullekin oppilaalle yhdellä tunnilla.

Aina kuitenkin on hetkiä, jotka ovat jollain tavalla merkittäviä:

Oppilaat A ja B ovat soittopareja ja tapaavat toisensa kerran viikossa. Tytöt soittivat 12.11. ensimmäisen kerran yhdessä säestyksen kanssa Lintu-laulut ja Maijan karitsan. Tiesin, että he pystyvät siihen, mutta silti hämmästyin, kuinka hyvältä lasten soitto kuulosti.

Pidin nokkahuilisteille ensimmäisen ryhmätunnin 14.11.2009. Sain mukaani avustajaksi 11-vuotiaan tytön, joka valmisti nokkahuilusoiton ensimmäistä tasosuoritusta. Tunnille siis osallistuivat hänen lisäksi A, B ja D. Soitimme Lintu-laulua sooloa ja tuttia vaihdellen ja lähes huomaamatta, kaikki soittivat soolonsa rohkeasti ja hyvällä äänellä. Tuttijaksot onnistuivat alkamaan ja loppumaan samanaikaisesti.

Seuraavalla ryhmätunnilla joulukuussa tein lasten kanssa liikuntaleikkiä: lyhyen käskyn jälkeen suljin silmäni ja pyysin lapsia muodostamaan rivin pituusjärjestyksessä ikkunan eteen tai laittamaan selät vasten luokan keskellä ollutta pylvästä tai istumaan lattialle jalat vastakkain. Aina, kun avasin silmäni, ihastelin ääneen lasten nopeutta, mutta ilahduin myös heidän halusta toimia yhdessä.

Joululoman jälkeen, kun poika D tuli tunnille, oli hänen soitossaan selvästi tapahtunut edistymistä. Olimme ennen joulua harjoitelleet Maijan karitsan loppuosaa. Piirsin aina viivan taululle hyvästä suorituksesta ja näin taululle muodostui viivoista kuva, esimerkiksi laiva tai talo. Lapsi oli ihastunut harjoittelutapaan niin, että joululomalla oli valmistunut useita kuva-arvoituksia äidin kanssa harjoitellessa. Minä opettajana olin iloinen kauniisti soivasta Maijan karitsa – laulusta.

3.5.4 Tulevaisuuden suunnitelmia nokkahuiluryhmälle

Olen kokenut tämän talven aikana nokkahuiluryhmätunnit mukaviksi, olen innostunut niistä todennäköisesti yhtä paljon kuin oppilaanikin. Ryhmäni esiintyy ensimmäisen kerran huhtikuun alussa musiikkiopistomme soitonesittelykonsertissa soittamalla Käki-laulun kanteleen säestyksellä. Ennen toukokuun esiintymistä Metropoliassa tarkoitukseni on järjestää näytetunti lähimmille kollegoilleni Kouvolassa. Toivon myös, että oppilaani pääsevät esittämään sooloja kevään oppilasiltoihin musiikkiopiston toiminta-alueella.

Käytännön järjestelyissä, ennen esiintymisiä, minua eniten askarruttavat säestyssoitin, nokkahuilun äänen kuuluvuus ja säestäjä. Olen säestänyt ryhmää tunneillani itse, mutta tiesin sen jo aikaisemmasta kokemuksesta, että opettajan olisi hyvä olla ryhmän edessä soittamassa nokkahuilua. Lapset keskittyvät silloin vain johtajaan eikä katse harhaile. Säestäjinä olen käyttänyt myös oppilassoittajia, mutta he tuntuvat olevan hyvin kiireisiä. Laitankohan ilmoituksen lehteen, jossa etsin continuo – ryhmään cembalonsoittajaa, joka olisi aina paikalla kun tarvitaan ja joka olisi niin ammattitaitoinen, ettei hänelle tarvitsisi selittää mitään? Tuskin saisin vastauksia.

Pohjois-Kymen Suzuki-soittajien tukiyhdistys järjestää jälleen kolmen päivän kesäleirin Suzuki-oppilaille. Odotan, että tänä kesänä leirille osallistuvat kaikki nokkahuiluoppilaani. Tiedän, että leirin jälkeen on helppoa aloittaa uusi lukukausi.

4 TUTKIMUSPROSESSI: VERTAILEVA TUTKIMUS PKMO:N HUILU-, VIULU- JA ALTTOVIULUOPPILAIDEN OPINNOISTA VUOSILTA 1993–2008

4.1 Tutkimusasetelma

Tutkimuksen lähtökohta

Vuodesta 1993 lähtien olen opettanut huilisteja Suzuki-soitonopetusmenetelmällä. Usean vuoden opetustyön jälkeen huomasin, että Suzuki-oppilaat menestyivät opinnoissaan hyvin, vaikka heitä ei ollut testattu musiikkiopiston sisäänpääsytestillä. Lisäksi useat heistä viihtyivät opistossa pitkään. Siitä syntyi ajatus selvittää, onko heidän opintomenestyksensä sama kuin perinteisten oppilaiden ja jatkuvatko Suzuki-oppilaiden opinnot Pohjois-Kymen musiikkiopistossa mahdollisesti pidempään kuin perinteisten oppilaiden.

Koska asiaa ei ole aikaisemmin tutkittu, halusin käyttää helposti saatavia ja selkeästi vertailtavissa olevia tietoja.

Yleistä musiikkiopiston oppilaista

Perinteinen oppilas musiikkiopistossa

Työpaikassani Pohjois-Kymen musiikkiopistossa oli n. 1000 opiskelijaa vuonna 2008. Perusasteella voivat opiskella oppilaat, jotka ovat suorittaneet sisäänpääsytestin hyväksytysti (PKMO:n opintosuunnitelma 2006, 4). Näitä opiskelijoita kutsun työssäni perinteisiksi oppilaiksi.

Perinteisen oppilaan sisäänpääsytesti

Vuosina 1993–2008 musiikkiopistossa käytettiin perinteisten oppilaiden valitsemiseksi toistotestiä, josta oli omat versiot alle 8-vuotiaille ja yli 8-vuotiaille. Lisäksi yli 8-vuotiaat osallistuivat Kai Karman laatimaan auditiivisen strukturoinnin musikaalisuustestiin. Toistotestissä pyrkijät lauloivat pianolla soitettuja lyhyitä melodioita, sointuja ja intervaleja sekä

lausuivat rytmejä. Jokaisella oli mahdollisuus myös laulaa ja soittaa oma vapaavalintainen sävellys. Pyrkijöitä haastateltiin, mutta vanhempia ei.

Suzuki-oppilas musiikkiopistossa

Suzuki-oppilaiden oppilasvalinnat eroavat perinteisten oppilaiden sisäänpääsytesteistä, koska Suzuki-opetuksen perusajatuksen toteuttamiseksi lapsia ei hakuvaiheessa testata. He osallistuvat kolmivaiheiseen hakumenettelyyn sekä sen jälkeen mahdolliseen oppilaspaikan arvontaan. Opetus noudattaa Suzuki-menetelmän mukaisia opetuskäytäntöjä ja oppimateriaaleja (PKMO:n opintosuunnitelma 2006, 3).

Suzuki-oppilaan valinta

Suzuki-oppilaiden valintamenettely on kolmivaiheinen:

1. Vanhemmat ilmoittivat lapsensa Suzuki- opiskelijoiksi musiikkiopistoon erillisellä ilmoittautumislomakkeella keväällä. Tieto ilmoittautumisajoista oli annettu sanomalehden ja Internetin välityksellä.
2. Vanhemmat osallistuivat Suzuki-opettajien järjestämään informaatiotilaisuuteen, jossa selvitettiin Suzuki-soitonopiskelun pääperiaatteet. Yleensä tämän tilaisuuden jälkeen karsiutuivat ensimmäisenä ne perheet pois, jotka katsovat harrastuksen sitouttavan liiaksi vanhempia.
3. Perheet osallistuivat Suzuki-opettajien järjestämiin yksilöllisiin haastatteluihin, joissa painotettiin vanhempien sitoutumista lapsensa soitonopintoihin ja tarvittaessa keskusteltiin instrumenttivalinnoista. Tämän jälkeen on opiskelijat niinä vuosina arvottu, jolloin hakijoita on ollut enemmän kuin oppilaspaikkoja. Opiskelijoiksi otetaan lapsia, joiden perheet ovat osallistuneet sekä informaatiotilaisuuteen että haastatteluun ja voivat sitoutua koko perhettä koskevan harrastuksen aloittamiseen.

Kun Suzuki-oppilaat ovat soittaneet 5 vuotta (tämä käytäntö PKMO:ssa), he suorittavat soittimessaan ensimmäisen tasotutkinnon tai antavat soittonäytteen. Hyväksytyn suorituksen jälkeen oppilas siirtyy musiikkiopiston varsinaiseksi opiskelijaksi perusasteelle. Opetustavassa

noudatetaan edelleen Suzuki-soitonopetuksen periaatteita, siinä ei tapahdu jyrkkää muutosta vaan perhekeskeisyys säilyy.

Tutkimuskysymyksien asettaminen

Olen pohtinut useita kysymyksiä ja ottanut mallia Sibelius-Akatemiassa julkaistusta Hanne Jurvasen tutkielmasta (2005) sekä Tutki ja kirjoita – kirjasta (Hirsjärvi, Remes & Sajavirta 2009).

1. Minkälainen on Suzuki-oppilaan opintojen kulku verrattuna perinteiseen oppilaaseen?

Milloin opiskelija on aloittanut opintonsa? Milloin hän on lopettanut opintonsa? Minkä ikäinen hän on ollut aloittaessaan? Kuinka paljon aikaisemmin Suzuki-oppilaat aloittavat kuin perinteiset? Minkä ikäinen oppilas on ollut lopettaessaan? Kuinka paljon opiskelijalla on opintovuosia? Mikä on opintojen lopettamisprosentti ennen ensimmäistä tasosuoritusta? Onko olemassa jokin erityinen ikä, jolloin tapahtuu enemmän lopettamisia? Minkä ikäisinä Suzuki- ja perinteiset oppilaat keskimäärin lopettavat?

2. Minkälainen on Suzuki-oppilaan opintomenestys verrattuna perinteiseen oppilaaseen?

Mikä on opintojen jatkamisprosentti 1., 2. ja 3. tasosuorituksen jälkeen? Minkä ikäisenä ja millä arvosanalla on tehty 2. tasosuoritus? Minkä ikäisenä ja millä arvosanalla on tehty 3. tasosuoritus? Minkä prima vista- arvosanan Suzuki- ja perinteiset oppilaat saivat keskimäärin toisessa ja kolmannessa tasosuorituksessa?

4.2 Tutkimuksen kohdennus, aineisto ja sen luotettavuus

Kohdentaminen

Valitsin vuoden 1993 tilastoni alkamisvuodeksi, jolloin aloitin Pohjois-Kymen musiikkiopistossa Suzuki-huiluopetuksen. Alttoviulussa Suzuki-oppilaita on

ollut vuodesta 1991 ja viulussa 1983. Koska vuonna 2008 keväällä ei otettu uusia Suzuki-opiskelijoita, rajasin tiedot vuosiin 1993–2008.

Oppilaita on otettu Suzuki-opetukseen vuosien 1993 -2008 aikana 9 kertaa: vuonna 1993, 1994, 1997, 1999, 2001, 2003, 2004, 2005 ja 2007 yhteensä 62 oppilasta.

Koska Suzuki-oppilaat ovat aloittaessaan opintonsa noin 4-6-vuotiaita, olen valinnut perinteisten oppilaiden joukosta nuorimmat huilu- ja viuluoppilaat (5-12-vuotiaat). He ovat osallistuneet musiikkiopiston sisäänpääsytestiin ja aloittaneet opintonsa vuosina 1993, 1994, 1997, 1999, 2001, 2003, 2004, 2005 ja 2007 yhteensä 62 oppilasta. Mukana ovat vuonna 1994 aloittaneet kolme nuorinta piano-opiskelijaa, koska kyseisenä vuonna ei aloittanut perinteisellä opiskelumenetelmällä yhtään huiluoppilasta ja viuluopiskelijoitakin oli vain 9 henkilöä.

Aineiston kerääminen

Olen kerännyt Suzuki-opetukseen vuosien 1993-2008 aikana osallistuneiden huilu-, viulu- ja alttoviuluoppilaiden opintohistoriaa perehtymällä Pohjois-Kymen musiikkiopiston vuosikertomuksiin vuosilta 1993- 2001, pyytämällä PKMO:n opintosihteerin Helena Ylösmäeltä oppilastietoja opiskelijamatrikkelista ja tutkimalla opintokirjoja, joita on säilytetty musiikkiopistolla opettajanhuoneessa.

Perinteiseen opetukseen vuosien 1993 -2008 aikana osallistuneiden huilu-, viulu-, piano-oppilaiden opintohistoriaa olen kerännyt samalla tavalla.

Olen kerännyt tiedot oppilaiden syntymävuosista, opintojen aloitus- ja lopetusvuosista, milloin he ovat tehneet tasosuorituksia, millaisia arvosanoja he ovat saaneet tasosuorituksista ja prima vista tehtävistä.

Luotettavuuden arviointia

Pohjois-Kymen musiikkiopistossa opettaa kaksi soitonopettajaa, jotka ovat valmistuneet Euroopan Suzuki-yhdistyksen mukaisen koulutuksen kautta Suzuki-opettajiksi: viuluopettaja vuonna 1997 (Graduated Suzuki Violin Teacher) ja huiluopettaja vuonna 2003 (Graduated Suzuki Flute Teacher). Viuluopettaja on lisäksi ensimmäinen ja ainoa Suomessa, jolla on myös pätevyys Suzuki-alttoviulunsoiton opetukseen, koska hän on suorittanut Suzuki-alttoviuluopettajan tutkintotason 3 /5. Opettajat ovat osallistuneet useille kansallisille ja kansainvälisille Suzuki-kursseille ja soveltaneet Suzuki-opetusta Pohjois-Kymen musiikkiopiston opetussuunnitelmaan.

Valitsemani 62 Suzuki-menetelmällä opiskellutta oppilasta ovat olleet koko opiskeluajan koulutettujen Suzuki-opettajien opetuksessa huilu- tai viuluoppilaina ja saaneet opetusta menetelmän mukaisesti. Vastaavasti 62 perinteistä opiskelijaa ovat opiskelleet musiikkiopistossa muiden kuin Suzuki-soitonopetusta käyttäneiden opettajien oppilaina.

Koska aineistoni otanta koostuu yhdessä musiikkiopistossa opiskelevista kahden opettajan oppilaista, eivät tulokset ole tilastollisesti yleistettävissä. Tutkimukseni antaa todennäköisesti keskimääräisen suunnan, eivätkä kaikki Suzuki-opetuksen ja perinteisen opetuksen vertailtavat asiat ole tulleet esille tässä tutkimuksessa. Pidän kuitenkin tutkimukseni päätuloksia sellaisina, että ne kertovat yleisesti opetusmenetelmän soveltuvan hyvin musiikkioppilaitosjärjestelmään, kun käytettävissä on metodiin koulutettuja opettajia.

4.3 Aineiston analyysimenetelmät

Kokosin opiskelijoiden opintotietoja kvantitatiivisesti, joka näkyy näiltä osin taulukkomuotoisissa tuloksissa. Aluetta ei ole tässä muodossa kartoitettu aikaisemmin. Taulukkoja tutkimalla yritin kartoittaa kysymyskohtaisesti eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä. Aineisto käsiteltiin numeerisesti tietokoneen tilasto-ohjelmalla (SPSS).

4.4 Tulokset

Pohjois-Kymen musiikkiopistossa noudatetaan Suomen musiikkioppilaitosten liiton tasosuoritusohjeita oppilaan taitotason arviointiin. Perustasolla ensimmäisestä tasosuorituksesta annetaan arvosanaksi vain hyväksytty/ uusittava. Toinen ja kolmas tasosuoritus arvioidaan asteikolla 1-5, joista 2 on tyydyttävä, 3 hyvä, 4 kiitettävä ja 5 erinomainen. Kaikilla tasoilla oppilaat soittavat myös prima vista – tehtävän, joka arvioidaan ensimmäisellä tasolla arvosanalla hyväksytty/ uusittava ja muilla tasoilla asteikolla 1-5. Tehtävä on arviolautakunnan valitsema lyhyt sävelmä, joka soitetaan tasosuoritustilanteessa ensilukemisen jälkeen.

Taulukosta 1 selviävät Pohjois-Kymen musiikkiopiston Suzuki- ja perinteisten oppilaiden opintoajat vuosien 1993–2008 välillä. Opintoajoista ilmenee, että ensimmäisen vuoden jälkeen on lopettanut 12,9 % Suzuki-oppilaista ja 17,7 % perinteisistä opiskelijoista. Tämän jälkeen erot ovat pieniä. Ainoa ero on 14–15 vuotta opiskelleiden kohdalla: 3,2 % Suzuki-oppilaista on opiskellut 15 vuotta, perinteisistä ei kukaan ole jatkanut opintojaan PKMO:ssa 13 vuotta pidempään. Suzuki-oppilaiden opintoajat muodostuvat helposti pidemmiksi, koska opinnot aloitetaan nuorempina.

Taulukko 1

	Opintoaika vuosina															Kaikki
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Sz	8	3	4	9	8	2	2	5	4	3	7	2	1	2	2	62
%	12,9	4,8	6,5	14,5	12,9	3,2	3,2	8,1	6,5	4,8	11,3	3,2	1,6	3,2	3,2	100 %
P	11	4	9	8	6	2	5	2	5	2	4	3	1	0	0	62
%	17,7	6,5	14,5	12,9	9,7	3,2	8,1	3,2	8,1	3,2	6,5	4,8	1,6	0,0	0,0	100 %
kaikki	19	7	13	17	14	4	7	7	9	5	11	5	2	2	2	124
%	15,3	5,6	10,5	13,7	11,3	3,2	5,6	5,6	7,3	4,0	8,9	4,0	1,6	1,6	1,6	100 %

Taulukosta 2 huomataan, että opintojaan edelleen jatkaa Suzuki-oppilaista 43,5 % ja perinteisistä opiskelijoista 38,7 %. Erot ovat kuitenkin niin pieniä, etteivät ne ole tilastollisesti merkittäviä.

Taulukko 2

		Jatkaako opintoja		Kaikki
		Ei	Kyllä	
Opetustyyli	Suzuki	35	27	62
	%	56,5%	43,5%	100,0%
	Perinteinen	38	24	62
	%	61,3%	38,7%	100,0%
Kaikki		73	51	124
%		58,9%	41,1%	100,0%

Taulukoissa 3a ja 3b on tarkasteltu oppilaan ikää hänen päättäessään opintonsa PKMO:ssa. Taulukoista selviää, että opintonsa keskeyttäneet Suzuki-oppilaat olivat useimmiten 8-9 vuotiaita tai 16 vuotiaita, perinteiset 10, 12 ja 17 vuotiaita. 15 vuoden aikana lopetti 35 Suzuki-oppilasta ja 38 perinteistä oppilasta. Keskeyttäneiden joukosta voidaan nähdä, että noin 42 % Suzuki-oppilaista oli alle 10-vuotiaita ja noin 39 % perinteisistä alle 12-vuotiaita. Tulos näyttää siltä, että ensimmäinen tasosuoritus riittää joillekin. Se tehdään noin 10-vuotiaana. Kaikki eivät halua edetä opinnoissaan musiikkiopiston opetussuunnitelmia noudattaen tavoitteellisesti. Monet myös lopettavat kolmannen tasosuorituksen jälkeen peruskoulun päättyessä noin 15-vuotiaana.

Taulukko 3 a

Oppilaan ikä opintojen päättyessä PKMO:ssa									
ikä	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Opetustapa Suzuki määrä %	1 2,9	2 5,7	1 2,9	5 14,3	5 14,3	1 2,9	1 2,0	1 2,9	3 8,6
Opetustapa perinteinen määrä %	0 0	0 0	2 5,3	0 0	2 5,3	5 13,2	1 2,6	5 13,2	4 10,5
kaikki, määrä %	1 1,4	2 2,7	3 4,1	5 6,8	7 9,6	6 8,2	2 2,7	6 8,2	7 9,6

Taulukko 3 b

Oppilaan ikä opintojen päättyessä PKMO:ssa								
ikä	14	15	16	17	18	19	20	kaikki
Opetustapa Suzuki määrä %	3 8,6	1 2,9	5 14,3	4 11,4	0 0	2 5,7	0 0	35 100%
Opetustapa perinteinen määrä %	1 2,6	4 10,5	1 2,6	6 15,8	2 5,3	4 10,5	1 2,6	38 100%
kaikki, määrä %	4 5,5	5 6,8	6 8,2	10 13,7	2 2,7	6 8,2	1 1,4	73 100%

Taulukossa 4 on esitetty arvosanat toisesta perustasosuorituksesta. 22 Suzuki-oppilasta on suorittanut toisen perustason arvosanoilla hyvä tai kiitettävä. 21 perinteisen oppilaan arvosanat ovat jakautuneet tyydyttävästä erinomaiseen. Voidaan todeta, että Suzuki -oppilaat ovat saaneet hieman parempia arvosanoja perustasosta 2, mutta erot eivät ole tilastollisesti merkittäviä.

Taulukko 4

	Tason 2 arvosana				Kaikki
	2	3	4	5	
Suzuki %	0 0,0%	11 50,0%	11 50,0%	0 0,0%	22 100,0%
Perinteinen %	3 14,3%	10 47,6%	6 28,6%	2 9,5%	21 100,0%
Kaikki %	3 7,0%	21 48,8%	17 39,5%	2 4,7%	43 100,0%

Taulukossa 5 on esitetty arvosanat kolmannesta perustasosuorituksesta. 11 Suzuki-oppilasta ja 12 perinteistä oppilasta on suorittanut kolmannen perustason arvosanoilla hyvä, kiitettävä tai erinomainen. Voidaan todeta, että Suzuki -oppilaat ovat saaneet hieman parempia arvosanoja perustasosta 3, mutta erot eivät ole tilastollisesti merkittäviä.

Taulukko 5

	Tason 3 arvosana			Kaikki
	3	4	5	
Suzuki %	3 27,3%	6 54,5%	2 18,2%	11 100,0%
Perinteinen %	4 33,3%	7 58,3%	1 8,3%	12 100,0%
Kaikki %	7 30,4%	13 56,5%	3 13,0%	23 100,0%

Taulukossa 6 on esitetty toisen perustasosuorituksien prima vista arvosanat asteikolla 1-5. Suzuki oppilaiden prima vistan keskiarvoksi tulee 2,95 ja perinteisten 3,38 (katso taulukko 8). Eroa voidaan pitää suuntaa antavana.

Taulukko 6

Arvosana	Taso 2 prima vista				kaikki
	2	3	4	5	
Suzuki	6	12	3	1	22
%	27,3%	54,5%	13,6%	4,5%	100,0%
Perinteinen	3	9	7	2	21
%	14,3%	42,9%	33,3%	9,5%	100,0%
Kaikki	9	21	10	3	43
%	20,9%	48,8%	23,3%	7,0%	100,0%

Taulukossa 7 on esitetty kolmannen perustasosuorituksien prima vista arvosanat. Suzuki oppilaiden prima vistan keskiarvoksi tulee 3,91 ja perinteisten 3,83 (katso taulukko 8). Eroa ei voi pitää tilastollisesti merkittävänä.

Taulukko 7

	Taso 3 prima vista				kaikki
	2	3	4	5	
Suzuki	1	1	3	4	9
%	11,1%	11,1%	33,3%	44,4%	100,0%
Perinteinen	0	6	2	4	12
%	,0%	50,0%	16,7%	33,3%	100,0%
Kaikki	1	7	5	8	21
%	4,8%	33,3%	23,8%	38,1%	100,0%

Taulukossa 8 on laskettu keskiarvoja

- a) minkä ikäisiä oppilaat ovat olleet suorittaessaan tasotutkintoja
- b) mikä on ollut arvosana toisessa perustasotutkinnossa
- c) mikä on ollut arvosana kolmannessa perustasotutkinnossa
- d) mikä on ollut arvosana toisen perustasotutkinnon prima vista – tehtävässä
- e) mikä on ollut arvosana kolmannen perustasotutkinnon prima vista – tehtävässä

Taulukko 8

	Opetustyyli	määrä	Keskiarvo	Keskihajonta
Ikä, jolloin taso 1 tehty	Suzuki	38	10,26	,860
	Perinteinen	33	11,18	1,550
Ikä, jolloin taso 2 tehty	Suzuki	22	12,86	1,125
	Perinteinen	21	13,95	1,627
Ikä, jolloin taso 3 tehty	Suzuki	11	15,64	1,027
	Perinteinen	12	16,25	1,765
Ikä, jolloin taso D tehty	Suzuki	2	16,00	,000
	Perinteinen	1	17,00	.
Tason 2 arvosana	Suzuki	22	3,50	,512
	Perinteinen	21	3,33	,856
Tason 3 arvosana	Suzuki	11	3,91	,701
	Perinteinen	12	3,75	,622
Tason D arvosana	Suzuki	2	4,50	,707
	Perinteinen	1	4,00	.
Taso 2 prima vista	Suzuki	22	2,95	,785
	Perinteinen	21	3,38	,865
Taso 3 prima vista	Suzuki	11	3,91	1,044
	Perinteinen	12	3,83	,937

Taulukossa 8 keskihajonta on luku, joka kuvaa havaintoarvojen ryhmittymistä keskiarvonsa ympärille. Mitä lähemmäs keskiarvoa ja siis myös toisiaan havaintoarvot ovat ryhmittyneet, sitä pienempi on keskihajonta. Hajallaan sijaitsevien eli keskenään kovin eri suurien lukujen keskihajonta on iso. (edu.fi/oppimateriaalit.) Esimerkiksi Suzuki-oppilaat

ovat suorittaneet ensimmäisen tason 9-11 vuotiaina. Keskiarvo 10,26 kertoo, että suurin osa 38 oppilaasta on ollut iältään lähellä keskiarvoa. Perinteiset oppilaat ovat olleet ensimmäistä tasosuoritusta tehdessään 7-14 vuotiaita. Keskiarvoksi saadaan 11,18 vuotta. Tutkinnon suorittaneiden ikäjakaumasta johtuen keskihajonta on varsin suuri 1,55.

4.5 Johtopäätöksiä ja pohdintoja tilastoista

Aineistoni avulla pyrin etsimään vastausta kysymykseen, minkälainen Suzuki-oppilaan opintojen kulku on verrattuna perinteiseen oppilaaseen. Edellä tarkasteluiden tilastojen pohjalta voidaan todeta, ettei Pohjois-Kymen musiikkiopistossa ole perinteisten ja Suzuki-oppilaiden opintosuorituksissa merkittäviä eroja. Suzuki-oppilaan ja perinteisen oppilaan opintojen kaari on lähes samanlainen. Oppilaiden valintamenettely ei näytä vaikuttavan oppilaiden opintomenestyksiin.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että keskimäärin Suzuki-oppilas aloittaa opiskelun 5-vuotiaana ja jatkaa 19-vuotiaaksi tai keskeyttää opintonsa 16-vuotiaana. Hän tekee ensimmäisen tasosuorituksen 10-vuotiaana, toisen 12-vuotiaana ja kolmannen 15-vuotiaana. Toisesta tasosuorituksesta hän saa arvosanan 3,5/5 ja prima vistasta 2,9/5. Kolmannesta tasosuorituksesta hän saa arvosanan 3,9 /5 ja prima vistasta 3,9 /5. Hän jatkaa opintojaan vielä perustasojen jälkeen, mutta ei suorita musiikkiopistotason tutkintoa.

Samoin johtopäätöksenä voidaan todeta, että keskimäärin perinteinen oppilas aloittaa 7-vuotiaana ja jatkaa 19- vuotilaksi tai keskeyttää opintonsa 17-vuotiaana. Hän tekee ensimmäisen tasosuorituksen 11-vuotiaana, toisen 13-vuotiaana ja kolmannen 16-vuotiaana. Toisesta tasosuorituksesta hän saa arvosanan 3,3 /5 ja prima vistasta 3,3 /5. Kolmannesta tasosuorituksesta hän saa arvosanan 3,75 /5 ja prima vistasta 3,8 /5. Hän jatkaa opintojaan vielä perustasojen jälkeen, mutta ei suorita musiikkiopistotason tutkintoa.

Suzuki-oppilaista tasosuorituksia oli tehnyt n. 61 % ja perinteisistä oppilaista n. 53 % tarkasteltavana ajanjaksona. Taulukosta 8 voi laskea, että 57 % Suzuki-oppilaista jatkaa ensimmäisen tasosuorituksen jälkeen ja suorittavat toisen tason, 63 % perinteisistä jatkaa ja tekee toisen tasosuorituksen. 50 % toisen tason tehneistä Suzuki-oppilaista ja 57 % toisen tason tehneistä perinteisistä oppilaista suorittaa tason kolme.

Taulukosta 8 huomataan, että Suzuki-oppilaat ovat saaneet toisesta ja kolmannesta tasosuorituksesta hieman parempia arvosanoja kuin perinteiset oppilaat.

Koska Suzuki-oppilaat aloittavat opiskelunsa 1-2 vuotta nuorempina kuin perinteiset oppilaat, tekevät he tasosuorituksensa yleensä myös hieman nuorempina. Suzuki-oppilaat ovat olleet noin 12,8 vuotiaita suorittaessaan toisen tasotutkinnon soittimessaan ja perinteiset oppilaat noin 13,9 vuotiaita. Koska musiikkiopiston musiikin perusteiden opetus aloitetaan yleensä 9-11 vuotiaana, ei nuotinlukutaito ole todennäköisesti ehtinyt vielä vakiintua. Tämä selittänee sen, miksi Suzuki-oppilaiden prima vista -arvosanat ovat toisessa tasosuorituksessa heikompia kuin perinteisten oppilaiden. Kolmannen tasosuorituksen prima vista-arvosanoissa ei ollut merkittäviä eroja. Suzuki-oppilaiden prima vista – soiton sujuvuutta on arvosteltu. Saatujen tulosten perusteella voidaan sanoa, että perusasteen lopussa on prima vista –soitto opetustavasta riippumatta

Taulukoista selvisi myös, että 124 oppilaasta kolmannen tasotutkinnon suoritti 23 oppilasta, mutta vain kolme teki musiikkiopistotason tutkinnon, niin sanotun D-tutkinnon. Kaksi heistä on ollut Suzuki-oppilaana ja yksi perinteisenä opiskelijana. Kohderyhmässäni kolmas tasosuoritus on tehty keskimäärin 15–16 vuoden ikäisenä.

Myös muissa musiikkiopistoissa on huomattu sama tilanne, että vain pieni osa opiskelijoista jatkaa musiikkiopistotason tutkintoon perusopintojen jälkeen. Åsa Gustavsson (2009, 62–63) kysyi opinnäytteessään ”Miksi pitäisi jatkaa opistotasolla päästötodistuksen jälkeen?” Hän kirjoittaa:

Kyselyssäni vanhemmille voi huomata, että tieto musiikkiopiston järjestelmästä on epäselvää. Monilla oli vaikeuksia ymmärtää mitä jatkaminen musiikkiopistossa tarkoittaa ja vastaajat saattoivat luulla, että jatko-opiskelu automaattisesti johtaa ammattiuralle. Näin ollen jatko opistotasolla ymmärretään huonona vaihtoehtona, koska vanhempien mukaan heidän lapsensa haluavat vain harrastaa musiikkia.

Åsa Gustavsson jatkaa:

Aikapula nousee esiin toisena merkittävänä tekijänä soittoharrastuksen lopettamiseen. Tutkimuksessa ilmenee, että opiskelijamme harrastavat paljon muutakin kun musiikkia. Tämä johtaa siihen, että harjoitusaika jää vähäiseksi ja monet oppilaat kärsivät huonosta omatunnosta. Motivaatio käydä tunnilla vähenee koska tiedetään, että opettaja valittaa liian vähäisestä harjoittelusta. Lukio kaikkine vaatimuksineen on myös selvästi merkittävä tekijä päätökseen harrastusten karsimisesta.

Opettajan roolista hän mainitsee:

Opettajan pitää kuitenkin tehdä hyvää ja inspiroivaa työtä perustasolla. Jos oppilaat päättävät lopettaa soittoharrastuksena perustason jälkeen, se ei minun mielestäni tarkoita sitä että olemme tehneet työtä turhaan. Meidän mahdollisuutemme antaa näille nuorille ihmisille taide-elämyksiä on varmasti aina hyödyksi. (Gustavsson 2009,65.)

4.5.1 Ajatuksia musiikkiopiston sisäänpääsytesteistä

Mietin keväällä 2009, mitä sisäänpääsytestissä pitäisi mitata, kun musiikkiopistossani otettiin käyttöön uusi sisäänpääsykoe ja Kai Karman auditiivisesta strukturoinnin musikaalisuustestistä luovuttiin. Se korvattiin toisto- ja motoriikkatestillä, joka pohjautui Päijät-Hämeen konservatoriossa käytettyyn kokeeseen. Edelleenkin testi ei sisällä vanhempien haastattelua.

Ajatuksia oli herättänyt jo aikaisemmin Ari Helanderin kirjoittama artikkeli Rondo-musiikkilehdessä (2004), jossa haastateltiin Inkeri Jaakkolaa. Hän oli tutkinut Päijät-Hämeen konservatoriossa perusasteella opiskelleiden oppilaiden opintomenestystä heidän pääsykoepisteisiinsä. Hän toteaa, etteivät pääsykoepisteet ennustaneet opiskelijoiden opintomenestystä. Jaakkolan mukaan musikaalisuutta tarvitaan, mutta sisään päässeitten joukkoa alkoivat erotella muut tekijät: motivaatio, älykkyys ja perheen antama tuki.

Inkeri Jaakkolan mielestä opiskelijoiden valintakriteerejä tulisi laajentaa, jotta testin ennustettavuus paranisi. Hän ehdottaa yhdeksi ratkaisuksi, että selvitetäisiin etukäteen, millainen käsitys pyrkijöiden perheillä on musiikkiopinnoista ja valmennettaisiin heitä tukemaan lasta opiskelussa.

Edellä esitetty Inkeri Jaakkolan ajatus on mielestäni hyvä. Se, miten se pystytään toteuttamaan isoissa musiikkioppilaitoksissa, on toinen asia

Inkeri Jaakkola ehdottaa myös oppilaitoksia kokeilemaan jonakin vuonna oppilaspaikkojen arpomisen. ”Oppilaiksi ei varmaankaan päätyisi kovin monta sellaista, joita ei voisi lainkaan kouluttaa. Ainakin opettajan pitäisi tässä tilanteessa ottaa koko pedagoginen mielikuvituksensa käyttöön, mikä olisi opetuksen kehittymisen kannalta oikein hyvä asia”, sanoi musiikin perusteiden opettaja Inkeri Jaakkola.

Lokakuussa 2009 pianonsoitonopettaja ja tutkija Kristiina Junttu kävi luennoimassa PKMO:n henkilökunnalle aiheesta ”Lasten kehitykselliset valmiudet soitonopettajan näkökulmasta”. Hän siteeraa luentomonistees-
saan (2009,20) Susan Hallamania, jonka mukaan menestykselliseen soitonopiskeluun vaikuttavia tekijöitä ovat harjoittelu, vanhempien tuki, motivaatio, persoonallisuus, kyky ymmärtää ohjeita ja asenne oppimiseen.

Juntun mukaan soittaminen vaatii äärimmäisen tarkkaa kehon hallintaa, jossa karkeamotoriikka, hienomotoriikka ja tasapaino ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Motoriikan kehittyminen on elinikäinen prosessi, jossa edellinen vaihe luo pohjan seuraavalle. Motorisen kehityksen järjestys on ennustettavissa, mutta sen nopeus vaihtelee yksilöllisesti. Mitä paremmin lapsi hallitsee kehonsa arkipäivän tilanteissa, sitä helpompaa myös soittaminen on. Soittoharrastuksen aloittavalle lapselle kaikki liikunnallinen osaaminen on eduksi (Junttu 2009, 43).

Annu Tuovila (2003, 237) on tutkinut väitöskirjassaan tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet antoisaan musiikinopiskeluun musiikkiopistossa:

1. Vanhemmat olivat poikkeuksetta alussa tiiviisti mukana lapsensa opiskelussa.
2. He olivat halukkaita järjestämään opiskelulle mahdollisimman hyvät lähtökohdat.
3. He olivat kiinnostuneita lapsensa opiskelusta, keskustelivat opettajan kanssa, seurasivat soittotunteja ja kuuntelivat kotona lapsen soittamista.
4. Vanhemmat luottivat opettajaan asiantuntijana.

Sosiaalisten tekijöiden, erityisesti kotiympäristön, vanhempien, ikätovereiden ja muiden läheisten ihmisten on todettu vaikuttavan lasten suuntautumiseen musiikkiin. Harjoittelu on kuitenkin keskeisin musiikin oppimiseen vaikuttava tekijä (Ahonen 2004, 12).

Pohjois-Kymen musiikkiopistoon pyrkii vuosittain yli 200 opiskelijaa, joista n. 45 % saa opiskelupaikan. Ennuste kuitenkin on, että pyrkijöiden määrä vähenee. Mutta jonkinlainen oppilaskarsinta on todennäköisesti edelleen välttämätöntä ja kaikkia halukkaita ei valitettavasti voi ottaa musiikkiopistoon opiskelijoiksi. Se, miten karsinta toteutetaan tulevaisuudessa ja kuinka testitilanteessa voitaisiin haastatella vanhempia, on pohtimisen arvoinen asia. Jos tämä pystyttäisiin toteuttamaan, valikoituisivat oppilaiksi lapset perheistä, joissa musiikinopiskeluun halutaan panostaa. Silloin karsimiseen vaikuttaisivat myös muut kuin lapsen mahdolliset musikaaliset kyvyt.

Suzuki-opetusmenetelmän peruseriaate on, että kaikilla lapsilla on kyky oppia musiikkia. Olen samaa mieltä Kari Ahosen (2004, 10) kanssa, joka kirjoittaa, että musiikillinen tietämys ja taidot omaksutaan vähitellen samojen oppimista säätelevien yleisten lainalaisuuksien mukaan kuin muutkin taidot. Sen perusteella kaikilla lapsilla on potentiaalia musiikilliseen kasvuun.

4.5.2 Vanhempien merkitys soitonopiskelussa

Inkeri Jaakkolan ajatus, että selvitetäisiin etukäteen, millainen käsitys pyrkijöiden perheillä on musiikkiopinnoista ja valmennettaisiin heitä tukemaan lasta opiskelussa, on hyvin samankaltainen kuin Suzuki-oppilaiden vanhempien valmennus. Itse olen kokenut vanhempien valmennuksen erittäin hyödylliseksi: vanhemmat ovat sitoutuneempia lapsen harrastukseen, he osaavat ohjata lasta kotona, he arvostavat opettajan työtä, he kokevat musiikin rikastuttavan koko perhettä ja suhtautuvat musiikkiopistoon ja yleensä kulttuuriin myönteisesti.

Jaakkola, Junttu, Tuovila ja Ahonen ja varmasti monet muutkin ovat huomanneet miten tärkeää soitonopiskelussa on vanhempien tuki ja arvostus. Ahosen ja Juntun mukaan harjoittelu on kuitenkin keskeisin musiikin oppimiseen vaikuttava tekijä. Mutta oikeanlaisten harjoittelutottumusten oppiminen on pitkä prosessi. Siihen opettaja osaa ohjata, mutta jääkö harjoitteluvastuu liiaksi oppilaalle, jos vanhempia ei ole ohjattu lapsiensa soitonopiskelun tukijoiksi. Vain harvalla aikuisella on kokemuksia musiikkiopisto-opiskelusta. Vanhemmat tietävät yleensä opiskelusta ja läksyjen tekemisestä, mutta soitonopiskelussa tarvittava hienomotoriikka, korvan herkkyys ja mielen ja musiikin tasapaino ovat monelle ei-muusikolle vaikeasti ymmärrettäviä asioita. Myös Juntun mainitsema motoriikan elinikäinen kehittyminen ja se, että edellinen vaihe luo pohjan seuraavalle, on asiaan perehtymättömälle selvitettävä.

Musiikkiopistossamme järjestetään keväisin soitinesittelytilaisuuksia, joissa lapset pääsevät kokeilemaan instrumentteja ja vanhemmille tarjoutuu tilaisuus kysellä soittimista ja niiden opiskelusta. Tähän yhteyteen voisi musiikkiopistoon pyrkivien lasten ja nuorten vanhemmille järjestää informaatiotilaisuuden, jossa selvitetäisiin musiikinopiskelun pääperiaatteita musiikkiopistossa ja korostaa vanhempien osuutta opiskelussa. Vanhemmille voisi selvittää, mitä lukukausimaksulla voi saada ja kuinka heillä olisi mahdollisuus osallistua lapsen kanssa yhteiseen harrastukseen. Joku voisi sanoa, että pääsee viettämään yhteistä "laatu-aikaa" lapsensa

kanssa.

Ehdottaisin myös opettajille vanhempainiltojen pitämistä. Kuten Åsa Gustavssonin opinnäytteestä selvisi, jo pelkkä musiikkiopistojärjestelmä voi olla vanhemmille epäselvä, vaikka lapset ovat opiskelleet musiikkiopistossa pitkään. Kertomalla opintojen pitkistä ja lyhyistä tavoitteista (esim. tasosuoritus vuoden päästä tai esiintyminen kahden viikon päästä) opettaja ja vanhempi sekä oppilas voivat pohtia, ovatko päämäärät yhteneväiset.

5 POHDINTA

Edellinen opinnäytetyöni Lahden ammattikorkeakoulussa oli nimeltään *Vanhempien valmennus Suzuki-menetelmän mukaisessa soitonopetuksessa*. Sen loppupohdinnassa kirjoitin, että Suzuki-opetusta käsittelevää suomenkielistä kirjallisuutta on valitettavan vähän saatavilla ja esitin toiveen, että varsinkin opettajille suunnattua didaktista materiaalia saataisiin lisää. Olen osittain täyttänyt toiveeni tällä YAMK - opinnäytetyölläni, mutta lisääkin alan kirjallisuutta saisi olla.

Toivon, että tämä työ päättyy sellaisen nokkahuilunsoitonopettajan käteen, joka haluaa opetukseensa jotain uutta ja haluaa syventää tietoa opettamisesta. Järjestän nokkahuiluoppilaitteni pienryhmän näytetunnin toukokuussa 2010 Konservatorion kamarimusiikkisalissa Helsingissä. Se selvittänee opetusmenetelmää käytännössä.

En ajatellut vielä syksyllä, että kirjoitukseni tulee esittelemään Suomen Suzuki-yhdistyksen ja Suzuki-opetuksen historiaa näinkin laajasti. Sain Liisa Winbergiltä kassillisen lehtiartikkeleita, joissa kerrotaan Suzuki-opetuksen alkuajoista Keravalla, 1970–80 luvun Suzuki-konserteista ja – kursseista sekä Tuusulassa järjestetystä Euroopan Suzuki-konferenssista. Seuraava tehtävä olisikin järjestää lehtileikkeet ja koota niistä Suzuki-opetuksen historiaa laajemmin. Voisin luovuttaa kassin seuraavalle Suzuki-opettajalle, joka tulee tekemään YAMK-tutkintoa.

Alkuperäinen ajatukseni Suzuki- ja perinteisten oppilaiden opintojen vertailusta osoittautuikin oletettua vaativammaksi tehtäväksi. Jo aineistoa kerätessäni huomasin, ettei oppilaiden opintojen kaarissa ole eroja. Tutkimuksen tulos johdatteli uusiin ajatuksiin musiikkiopistojen sisäänpääsytestien sisällöistä. Työpaikassani, Pohjois-Kymen musiikkiopistossa uudistettiin keväällä 2009 sisäänpääsytestejä ja prosessi jatkuu edelleen. Ehkä ehdotuksiani vanhempien haastatteluista ja informaatio-tilaisuuksista voisi tässä yhteydessä soveltaa?

Olen erittäin tyytyväinen siihen, että olen saanut toteuttaa Suzuki-opetusta Pohjois-Kymen musiikkiopistossa tässä laajuudessa. Nämä vuodet ovat osoittaneet, että Suzuki-opetus soveltuu musiikkioppilaitosjärjestelmäämme

hyvin. Olen kohdannut opetustyössäni useita viisaita vanhempia ja innokkaita lapsia.

Suzuki-nokkahuiluopettajakoulutukseni jatkuu edelleen Englannissa, oppilaani PKMO:ssa etenevät opinnoissaan ja uusia lapsia on taas alkamassa opintonsa. Tämä kirjoitukseni kuvaa vain tilannettani Suzuki-nokkahuilunsoitonopettajana lukuvuonna 2009–2010. Aion kehittyä vielä paremmaksi opettajaksi, koska olen tohtori Suzuki kanssa samaa mieltä elinikäisestä oppimisesta. Kiitän ja kumarran.

Lähteet

Ahonen, Kari. 2004. Johdatus musiikkipedagogiikkaan. Tampere: Oy Finn Lectura.

Arjas, Päivi. 1997. Iloa esiintymiseen – muusikon psyykkinen valmennus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Edu/oppimateriaalit.

http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/tilastomatikka/haj_5.htm.

Luettu 25.4.2010.

Gustavsson, Åsa. 2009. "Miksi pitäisi jatkaa opistotasolla päästötodistuksen jälkeen?" Helsinki, Metropolia. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Helander, Ari. 2004. Musikaalisuus vai motivaatio – kumpi ratkaisee soitonopiskelijan menestyksen? Rondo- musiikkilehti 4/2004, pp. 40.

Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Junttu, Kristiina. 2009. Lasten kehitykselliset valmiudet soitonopettajan näkökulmasta. Luento Kouvolassa, Pohjois-Kymen musiikkiopistossa 4.11.2009.

Kukkamäki, Päivi. 2000. Laulun myötä kasvuun. Laulusuzukimenetelmän kehittämisprojekti. Helsinki, Sibelius-Akatemia.Docmus-yksikkö.

Maja, Anja. 2008. Kohtaamisia–matka historiaan ja opettajuuteen. Helsinki, Metropolia/ Stadia. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Moyse, Marcel. 1934. De la Sonorite. Pariisi: Alphonse Leduc.

Myöhänen, Pentti. 1986. Suzukikodissa harjoittelu kuuluu lapsen päivään luonnollisena kuin syöminen ja leikkiminen. Savon Sanomat 5.4.1986, pp. 12.

Pitkänen, Ainokaisa. 2008. Pikkuhuilistien soittoleikit Suzuki-metodissa. Lahti, Lahden ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Pohjois-Kymen musiikkiopiston opintosuunnitelma.

<http://www.pkmo.fi/index.php?id=71>. Luettu 11.2.2010

Puukko, Eija. 2006. Vanhempien valmennus Suzuki-menetelmän mukaisessa soitonopetuksessa. Lahti. Lahden ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Puukko, H. & Kuikka, M. & Honkanen, M. 1994. Suzuki-opettajakoulutus. Matka ääneen ja sydämeen. Suomen Suzuki-yhdistys ry 10 vuotta. Suzukilainen 1/1994, pp. 11.

Rajakoski, Anita. 2003. Suzuki-menetelmän keskeiset periaatteet. Helsinki, Sibelius-Akatemia. Esittävä säveltaide. Kirjallinen työ.

Ropponen, Heli. 1994. Rakkaudesta musiikkiin ja lapsiin. Suomen Suzuki-yhdistys ry 10 vuotta. Suzukilainen 1/1994, pp. 4.

Sibelius-Akatemian kirjasto.

<http://ethesis.siba.fi/ethesis/files/nbnfife20051778.pdf>. Luettu 20.5.2010.

Suomen Suzuki-yhdistys.

http://www.suomensuzukiyhdistys.net/?menu5_pos=Koulutus&item=242.
Luettu 14.2.2010.

Suzuki, Shinici. 2000. Rakkaudella kasvatettu. Rauma: Vihreälinja Oy

Suzukivoice. <http://www.suzukivoice.com/suomeksi/Historia.html>. Luettu 11.2.2010.

Suzuki Workshop – soittamisen iloa. 1986. Keravan Seutu 2.4.1986, pp. 4.

Tuovila, Annu. 2003. "Mä soitan ihan omasta ilosta!" – Pitkittäinen tutkimus 7–13 vuotiaiden lasten musiikin harjoittamisesta ja musiikkiopisto-opiskelusta. Espoo: Otamedia OY

Winberg, Liisa. 1980. Suzuki-soitonopetusmenetelmästä, Helsinki: Multiprint.

CONTENTS

1	One Bird, Variation A, Based on a Kodály Theme	10
2	One Bird, Variation B, Based on a Kodály Theme	10
3	Now We Sing, K. White	11
4	Mary Had a Little Lamb, Folk Song	11
5	Suo Gân, Folk Song	12
6	Daddy Long Legs, Kodály Melody	12
7	One Bird, Variation C, Based on a Kodály Theme	12
8	Cuckoo, Folk Song	13
9	French Children's Song, Folk Song	14
10	The Finch, Based on a Kodály Theme	15
11	Mary Had a Little Lamb (G Major), Folk Song	15
12	Clair de Lune, J.B. Lully	16
13	The Honeybee, Folk Song	16
14	Twinkle, Twinkle, Little Star, Theme, Folk Song	17
15	Twinkle, Twinkle, Little Star, Variation, S. Suzuki	17
16	Go Tell Aunt Rhody, Folk Song	18
17	One Bird, Variation D, Based on a Kodály Theme	19
18	The Best of Times, Folk Song	20
18	Allegro, S. Suzuki	21
19	Clouds, Folk Song	21
21	Goodbye to Winter, Folk Song	22
22	Clown Dance, Folk Song	23
23	Swedish Dance, Folk Song	24
24	A Tiny Forest Bird, Folk Song	24
25	My Little Boat, Folk Song	25
26	The Turtle Dove, Folk Song	26
27	Hungarian Dance, Folk Song	27
28	Hansel and Gretel, Folk Song	27
20	Dream, Children, Dream, Folk Song	28
30	Little Man in the Woods, Folk Song	29
31	Are You Sleeping?, Folk Song	30
32	Two Kings' Children, Folk Song	30
33	Come Lovely May, W.A. Mozart	31
	Tonalization	32
	Fingering Chart	33

Suzuki-nokkahuilukirja I

Sanat (Heikki Puukko)

1. Lintu

Lintu pikkuinen,
aina iloinen.
Lauloi laulun oksallansa,
lintu pikkuinen.

3. Lauletaan

Lauletaan, leikitään.
Kavereiden kanssa leikitään.

5. Walesilainen kehtolaulu

Ilta on, lapsonen
nukahtaa nyt jo saa.

6. Hämähäkki pitkäjalka

Hämähäkki pitkäjalka
tietä pitkin kulki.
Mutta hidas etana
reitit siltä sulki.

8. Käki

Kuusikossa taas käki kukkuu,
riemuäänin helskyttelee.
Metsässä tuskin kukaan nyt nukkuu.
Päivä kaunis kun valkenee.

10. Peippo

Kaunis peipponen,
laululintunen.
Lennä oksalta,
tule tänne näin.

Mitä on Suzuki-soitonopetusmenetelmä?

Eija Puukko 21.5.2010

Suzuki- soitonopetusmenetelmä

- ♪ Ensisijaisesti lapsille suunnattu soitonopetusmetodi.
- ♪ Levinnyt Japanista 21 Euroopan maahan, Pohjois- ja Etelä-Amerikkaan, Australiaan, Uuteen - Seelantiin ja Etelä-Afrikkaan.
- ♪ Käytetty ensin viulusoitonopetuksessa, mutta laajentunut myös alttoviulun, sellon, kontrabasson, pianon, huilun, nokkahuilun, kitaran, harpun, mandoliinin, laulun ja uusimpana trumpetin opetukseen.

Äidinkielenmenetelmä lahjakkuuden kasvattajana

- ♪ Tohtori, viulisti Shinichi Suzuki (1898-1998) käytti kehittämästään soitonopetusmetodista nimeä äidinkielenmenetelmä.
- ♪ Menetelmä korostaa lasten kasvuympäristön merkitystä ja vertaa musiikinopiskelua äidinkielen oppimiseen, lapsi voi oppia musiikkia kuten hän oppii puhumaan äidinkieltään.
- ♪ Jos musiikki ympäröi lasta kuten äidinkieli, hänelle muodostuu käsitys soittimien äänistä ja halu tuottaa musiikkia itse.

Suzukin ajatuksia lahjakkuuskasvatuksesta ja äidinkielenmenetelmästä

- ♪ kaikilla on kyky oppia
- ♪ oppimisnopeus on yksilöllistä
- ♪ taidot karttuvat niitä kehitettäessä

Suzuki-soitonopetuksen pääpiirteitä 1/2

- ♪ varhainen aloitusikä: viulussa, pianossa ja nokkahuilussa n. 4-vuotiaat, huilussa n. 5-vuotiaat
- ♪ opiskeltavien sävellysten kuuntelu CD-levyltä
- ♪ vanhempien aktiivinen osallistuminen lapsen soitonopiskeluun

Suzuki-soitonopetuksen pääpiirteitä 2/2

- ♪ opiskeltavien sävellysten nuotit ovat alussa vain vanhempien käytössä. Lapsille nuotinluku esitellään vasta, kun soittimen perushallinta osataan.
- ♪ opetuksessa otetaan huomioon lasten kehitystaso ja tehtävät jaetaan heille sopiviksi, jotta innostus ja halu soitonopiskeluun säilyvät.

Soittotunti ja ryhmätunti

1/2

Soittotunneilla:

- ♪ soittotuntiryhmässä on 2-3 lähes samanikäistä lasta, joista jokainen saa yksilöllisen soittohetkensä (15min) kaksi kertaa viikossa.
- ♪ oman soittohetkensä lisäksi lapsi kuuntelee muiden ryhmäläisten opetuksen (passiivinen oppiminen).

Soittotunti ja ryhmätunti

2/2

Ryhmätunneilla:

- ♪ käydään n. kaksi kertaa kuukaudessa
- ♪ erilaisissa kokoonpanoissa soitetaan aikaisemmin opittua ohjelmistoa sekä tehdään yhdessä soittimen hallintaan liittyviä harjoituksia.

Vanhemman tehtävät soittotunnilla ja kotona

- ♪ toimia lapsen soittotunnilla ”kirjurina”.
- ♪ ohjata lasta kotona päivittäiseen, säännölliseen harjoitteluun opettajan ohjeiden mukaan.
- ♪ vanhempi sitoutuu pitkäkestoiseen yhteistyöhön opettajan kanssa.

Vanhemman asenne musiikkiin ja harjoitteluun

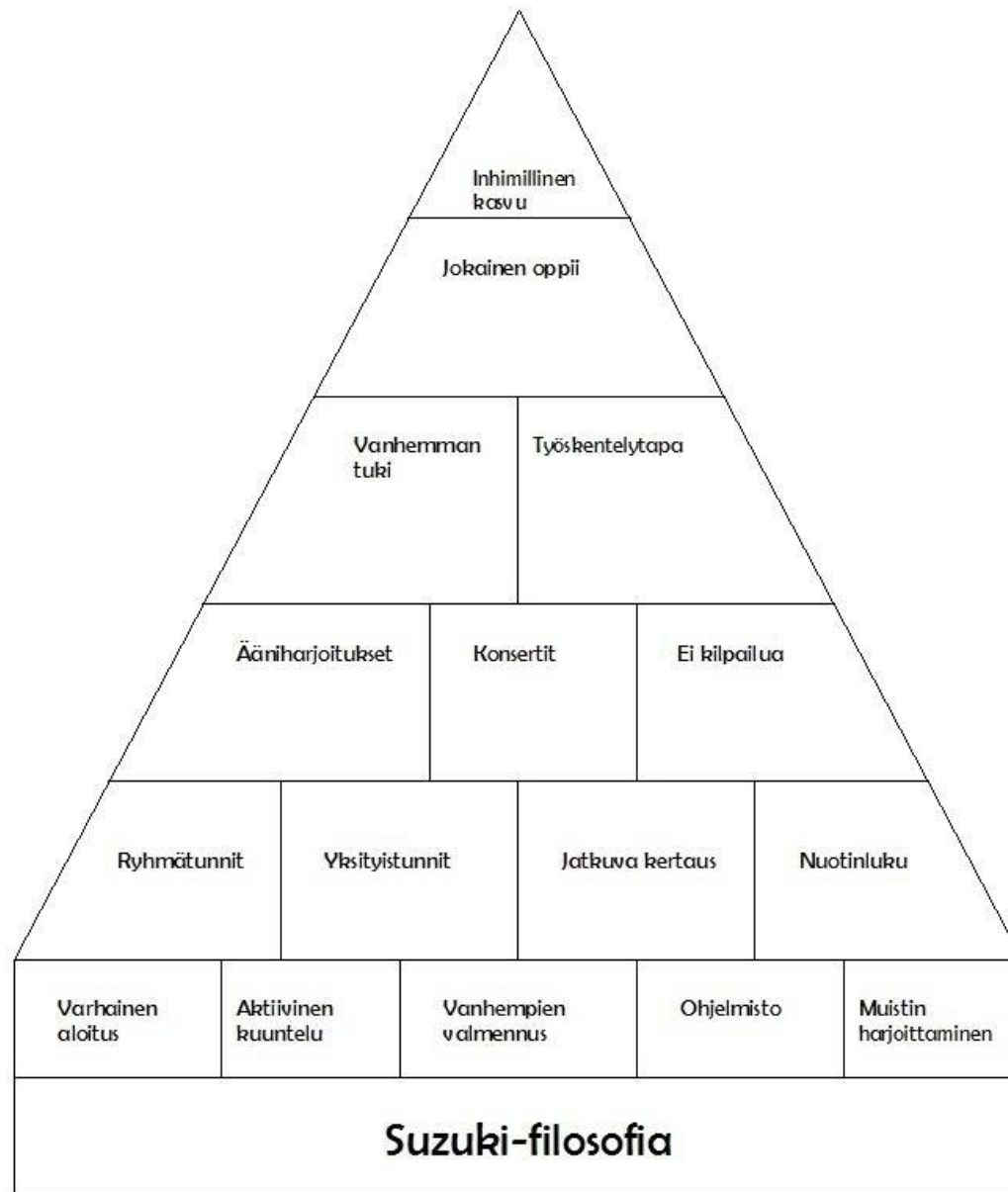
- ♪ innostava, koska se on tarttuvaa.
- ♪ toista ihmistä kunnioittava.
- ♪ positiivinen ja lasta rohkaiseva,
kannustava asenne.
- ♪ kärsivällinen ja kekseliäs.

Pohjois-Kymen musiikkiopistossa

♪ mahdollisuus opiskella viulun-,
alttoviulun-, huilun-,
nokkahuilun- ja pianonsoittoa
Suzuki - soitonopetus-
menetelmällä.

Liite 4

Suzuki-metodi

Liite 5

Taustaa

Metodin luoja on japanilainen viulunsoitonopettaja, toht. Shinichi Suzuki (1898-1998). Hän opiskeli Japanissa ja Euroopassa, jossa hän tutustui länsimaiseen kulttuuriin.

Toht. S. Suzukin menetelmää kutsutaan äidinkielen metodiksi, joka perustuu oivallukseen siitä, että jokainen lapsi oppii oman äidinkieltensä riippumatta sen vaikeudesta.

Lapsi kuulee päivittäin omaa kieltään, matkii sitä ja hallitsee sen suvereenisti ennen kuin oppii lukemaan. Lahjakkuus ei siis olekaan synnynäistä, vaan riippuvainen oikeanlaisesta ympäristöstä.

Aluksi ideaa sovellettiin viulunsoitonopiskeluun. S. Suzukin oppilaat esiintyivät ensimmäisen kerran Tokiossa v. 1942 ja v. 1947 perustettiin Talent Education -instituutti Matsumotoon. Instituutti on nykyään metodin kehto. Läntiseen maailmaan metodi levisi 1960-luvulla.

Luonnollisesti muidenkin instrumenttien opettajat kiinnostuivat opetusmetodista. Nykyään metodin avulla opetetaan viulun-, alttoviulun-, sellon-, huilun-, nokkahuilun-, pianon-, kitaran- ja harpunsoittoa sekä laulua.

Pohjois-Kymen musiikkiopistossa metodin avulla opiskellaan viulun-, alttoviulun-, huilun- ja pianonsoittoa sekä vuodesta 2009 alkaen ensimmäisenä Suomessa nokkahuilua. Ensimmäiset Suzuki-oppilaat olivat piano-oppilaita, joiden kanssa opiskelu aloitettiin kokeiluluontoisesti jo v. 1976. Myöhemmin metodi vakiinnutti asemansa pätevien opettajien ansiosta myös viulun-, alttoviulun- ja huilunsoiton opiskelussa.

Oppilaiden vanhemmat perustivat v. 1986 Pohjois-Kymen Suzukisoittajien tukiyhdistyksen lastensa soitonopiskelun ja kesäleiritoiminnan tukemiseksi.

Opiskelu

Suzuki-metodilla opiskelevat lapset aloittavat opintonsa 4-5 -vuotiaina vanhempien koulutusjaksolla, sekä kotona opetusmateriaalin kuuntelulla. Opetus tapahtuu 2-3 lapsen ryhmissä, joissa jokaisella on oma yksilöllinen opetustuokio ja vanhemmat saavat ohjeet kotiharjoittelua varten.

Kaksi kertaa viikossa olevien varsinaisten soittotuntien lisäksi kokoonnutaan ryhmätunnille kerran viikossa, tai ainakin kerran kuukaudessa.

Vanhempien osuus opiskelussa on ratkaiseva, koska he huolehtivat kotiharjoittelusta, kannustavat lasta tunneilla ja kotona, tukevat vaikeuksissa, luovat opinnoille myönteisen ilmapiirin ja niin edelleen.

Tavoitteena on kasvattaa lapsesta musiikin avulla tasapainoinen ja harmoninen ihminen niin, että musiikki olisi osa hänen persoonaansa.